

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Coöperatie VGZ

COÖPERATIE VGZ
Voorop in gezondheid en zorg.
Voor iedereen.

Inhoudsopgave

1. Missie & Visie	3
2. Uitgangspunten & MVB-overtuigingen	4
3. Beleidsgrondslagen	6
4. Ambitie	8
5. Aanpak & instrumenten	10
6. Screening & monitoring	20
7. Transparantie	20
8. Verantwoordelijkheid	21
Bijlage 1 Doelstellingen	22
Bijlage 2 Actieplan gezondheid	23
Bijlage 3 Actieplan klimaat	29
Bijlage 4 Actieplan biodiversiteit & ecosystemen	35
Bijlage 5 Overige	41
Bijlage 6 Overige thema's en de verwachtingen van VGZ	45
Bijlage 7 Voetnoten	47

**Samen werken
aan een gezonder
Nederland met
toekomstige zorg
voor iedereen**

1. Missie & Visie

De purpose van Coöperatie VGZ (hierna: VGZ) is 'Samen werken aan een gezonder Nederland met toekomstbestendige zorg voor iedereen'. Ook als belegger is VGZ daarom niet alleen geïnteresseerd in de financiële rendementen van haar beleggingen maar evenzeer in de impact die haar handelen heeft op de wereld. De staat van de wereld is immers van grote invloed op onze fysieke en mentale gezondheid. Wij zien onszelf in onze rol als belegger dan ook als universele eigenaar. Dit impliceert dat maatschappelijke kosten van de bedrijven en overheden waarin wij beleggen ook van belang worden geacht. VGZ zet er daarom op in dat bedrijven en landen gaan opereren binnen de grenzen van de aarde en de sociale fundamenteën van de samenleving moeten respecteren. VGZ maakt hierbij vooral gebruik van twee instrumenten:

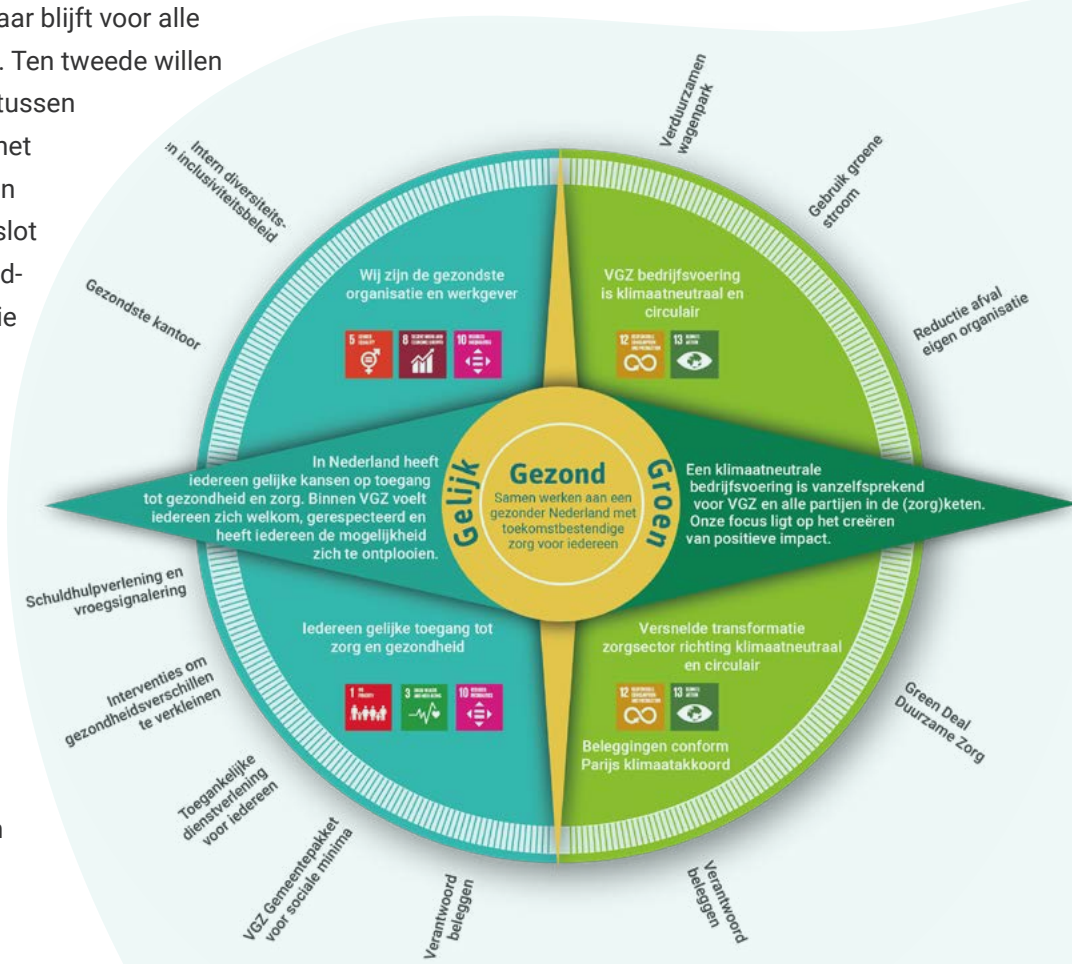
1. actief druk uitoefenen op bedrijven en overheden om duurzamer te opereren en
2. geld overhevelen van niet-duurzame (desinvesteren) naar duurzame investeringen (impact investeren).

Met name bij het eerste is de rol van samenwerking met andere partijen van grote toegevoegde waarde. "Samen staan we sterker" is daarbij de overtuiging.

Wij zien het als onze maatschappelijke plicht om met onze beleggingen een betere wereld na te streven, voor iedereen, waarbij we koersen op ons duurzaamheidskompas dat VGZ breed is opgesteld. Als maatschappelijke organisatie willen we een positieve impact hebben op de drie speerpunten van ons duurzaamheidskompas: gezond, gelijk en groen. Ten eerste willen we de druk op de zorg verlagen en ervoor zorgen dat zorg betaalbaar blijft voor alle mensen in Nederland (gezond). Ten tweede willen we de gezondheidsverschillen tussen mensen, waarbij de ene groep het substantieel beter heeft dan een andere, verkleinen (gelijk). Tot slot zetten we ons in voor de gezondheid van de planeet (groen). Drie uitdagingen die we niet kunnen negeren. Als zorgverzekeraar met circa 4 miljoen leden zetten we ons in waar we de meeste impact hebben, elke dag weer.

Omdat er in de markt veel verschillende interpretaties bestaan t.a.v. het begrip duurzame belegging, ESG¹-beleggen en impact investeren

worden deze begrippen in bijlage 5 gedefinieerd zodat duidelijk is wat we hier bij VGZ onder verstaan. Of een belegging duurzaam is hangt af van de karakteristieken van hetgeen waarin belegd wordt. Of dit vervolgens ESG-beleggen of impact investeren genoemd kan worden is o.a. afhankelijk van de intentie en het proces en afwegingskader dat de belegger hanteert.

2. Uitgangspunten & MVB-overtuigingen

Aan ons MVB-beleid liggen de volgende overtuigingen ten grondslag:

- Geloof in de sturende werking van geld.
- ESG creëert risico's en kansen:
 - financieel en maatschappelijk² rendement kunnen en gaan vaak hand in hand.
 - beter risicomanagement en robuustere portefeuille door meenemen ESG-aspecten.
- Daarbij is de rechtvaardigheid³ van de transitie van groot belang.
- Duurzaam beleggen draagt bij aan de reputatie van VGZ.
- Door het voeren van een dialoog over onze MVB-thema's en door samen op te trekken met andere beleggers verwachten we meer invloed te kunnen uitoefenen en resultaat te behalen dan door uitsluiting.

Theory of change

Deze overtuigingen leiden tot een hiërarchie in de wijze waarop VGZ impact denkt te kunnen hebben:

1. Directe invloed door verstrekken nieuw kapitaal: bijv. Impactobligaties of private debt/equity.
2. Directe invloed door actief rentmeesterschap: bij voorkeur in een collectief met meerderheid.
3. Indirecte invloed door uitsluitingen en ESG-portefeuilles: indien marktbreed gevolgd signaalwerking naar management en regelgevers alsook lagere (hogere) financieringskosten voor (niet-)duurzame emittenten⁴.
4. Indirecte invloed door aan- en verkoopdruk: veelal tijdelijk effect op koersen en/of markten.

Belangrijk om daarbij te vermelden dat dit niet betekent dat alleen op 1. wordt ingezet vanwege de grootste potentiële impact. Dit is namelijk tevens de aanpak die de meeste resources vergt die beperkt voorhanden zijn terwijl op 2. tot en met 4. met beperkte resources ook veel bereikt kan worden. Bovenstaande hiërarchie is tevens de reden dat VGZ uitsluiten als uiterste redmiddel beschouwt. Door desinvestering geven we namelijk de mogelijkheid op

om invloed uit te oefenen. Door belegd te blijven in bedrijven die zich inzetten om hun ESG-praktijken te verbeteren, kunnen duurzame praktijken worden bevorderd. Daarom zet VGZ sterk in op actief rentmeesterschap waar met beperkte middelen en door samenwerking met andere partijen veel kan worden bereikt. Actief rentmeesterschap is daarmee een essentieel onderdeel van onze fiduciare plicht als verantwoorde belegger.

**Actief
rentmeesterschap is
een essentieel
onderdeel van onze
fiduciare plicht als
verantwoordelijk
belegger**

Ons MVB-beleid kent een ethische ondergrens waarbij rekening gehouden wordt met diverse nationale en internationale richtlijnen en ESG⁵-uitgangspunten waaronder:

- Mensenrechten - conform de door de Verenigde Naties aangenomen Universele Verklaring uit 1948 en aanvulling uit 1966, de Richtlijnen voor het bedrijfsleven en de rechten van de mens uit 2011.
- Arbeidsrechten - conform de vier fundamentele principes en rechten van de International Labour Organisation (ILO) en de Tripartite ILO-verklaring inzake multinationale verzekeringen en sociaal beleid uit 1977 en aanvulling uit 2000.
- Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery, 1956
- Slavery Convention, 1926
- Convention on the Rights of the Child, 1989
- Corporate governance - conform de normen voor corporate governance van de OESO.
- Het milieu - conform de Rio Declaration on Environment and Development.
- Het bestrijden van corruptie - conform de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen.
- De zogenaamde Grey- en Blacklist van de Financial Action Task Force⁶ (FATF).
- Nederlandse Stewardship Code en artikel 5:86 van de Wet op het financieel toezicht (Wft).
- United Nations Principles for Responsible Investment.
- United Nations Global Compact principes.
- United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights.

Daarnaast heeft VGZ zich gecommitteerd aan het IMVO Convenant van de Verzekeringssector en het klimaatcommitment in de financiële sector.

3. Beleidsgrondslagen

Donuteconomie en planetaire grenzen

Onderstaande figuur vormt de basis van ons gedachtegoed omtrent Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Het is een weergave van een duurzame samenleving die de kaders van de Planetary Boundaries (Rockström et al., 2019) en de donuteconomie (Raworth, 2018) combineert.

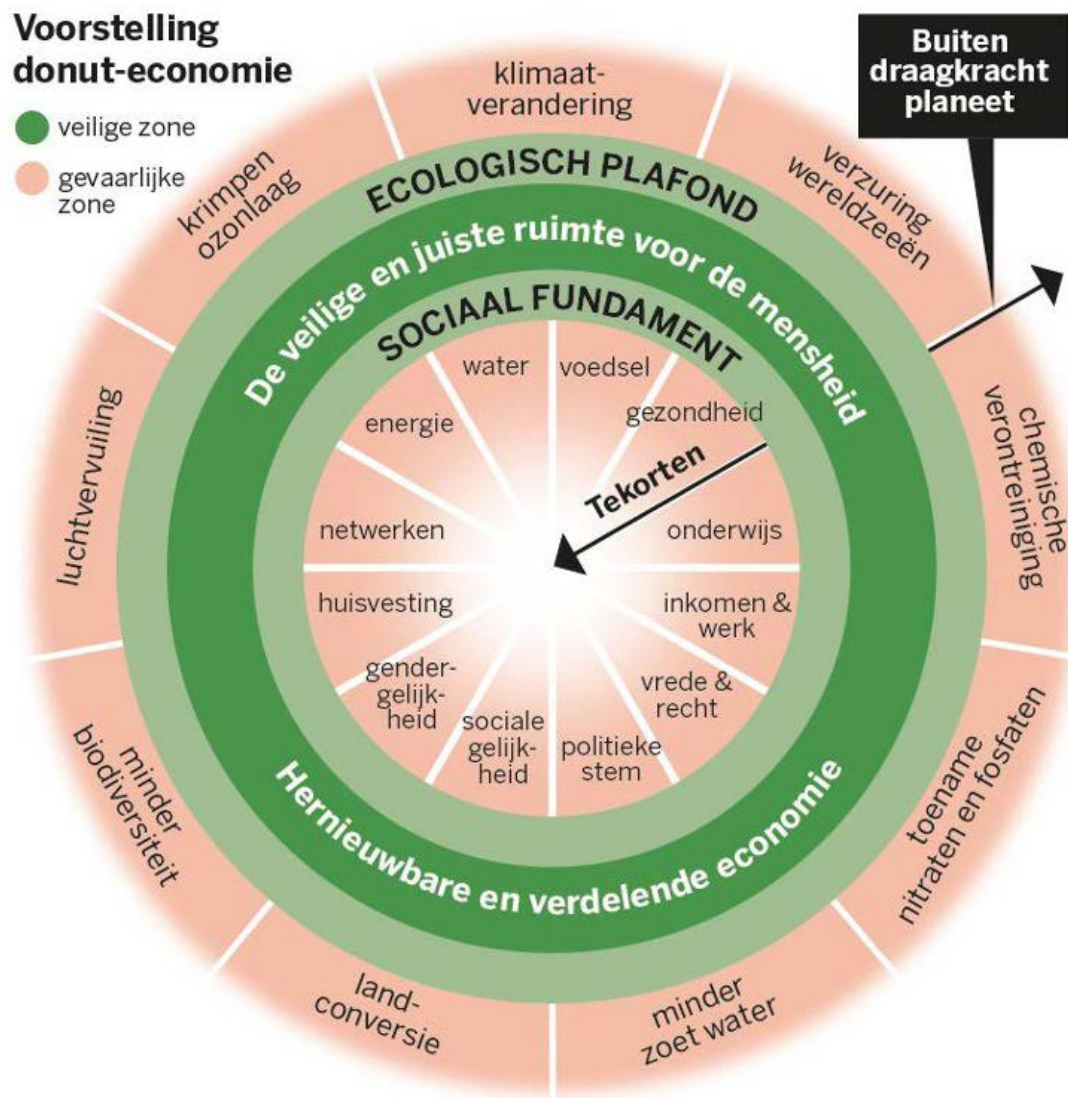
De figuur maakt duidelijk dat er een veilige en rechtvaardige ruimte bestaat waarbinnen de mensheid zou moeten opereren. Dit is de groene donut in de figuur. In een duurzame samenleving overschrijdt de milieudruk de grenzen van de aarde (buitenste donkergroene ring) niet. Ook schiet het welzijn⁷ in een duurzame samenleving niet tekort (binnenste donkergroene ring).

In de rode zones gelden ethische ondergrenzen waarbuiten veroorzakers van bepaalde gedragingen of negatieve effecten van belegging worden uitgesloten (onacceptabel gedrag). Hieronder vallen ook activiteiten en producten die door VGZ als onethisch worden beschouwd, zoals de productie van tabak. In het restant van de rode zones zijn bedrijven en overheden actief waarbij transitie en andere ESG-risico's aanwezig zijn.

Voorstelling donut-economie

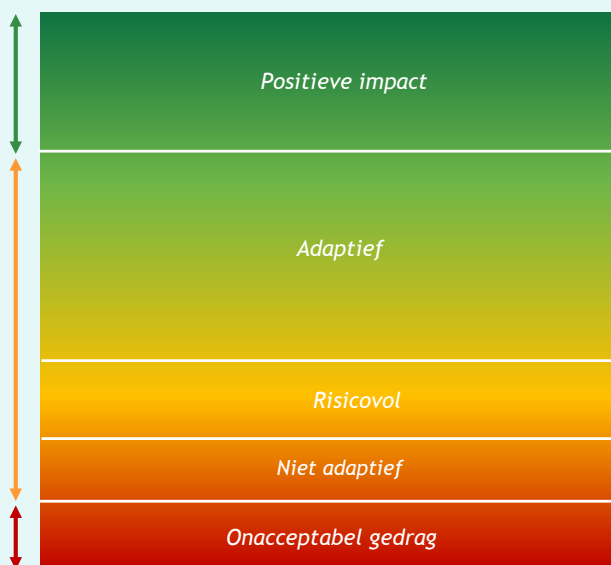
● veilige zone

● gevaarlijke zone

Classificatieraamwerk

Dit gedachtegoed vertaalt zich naar onderstaande figuur waarin bedrijven worden ingedeeld in zones⁴¹.

De indeling is gebaseerd op de drijfveren zoals uiteengezet in bijlage 5. De bedrijven in het onderste rode gebied opereren beneden de ethische ondergrens en worden daarom uitgesloten (onacceptabel gedrag). De niet-adaptieve bedrijven tonen geen verbeteringen en worden om die reden ook uitgesloten. Met een selectie van bedrijven die als risicovol worden geclassificeerd wordt engagement gevoerd. De rest van de risicovolle bedrijven wordt uitgesloten. Mocht engagement niet tot de gewenste resultaten leiden dan zal de

classificatie worden aangepast naar niet-adaptief. Anderzijds wordt periodiek geëvalueerd of bedrijven die eerder werden uitgesloten hun gedrag hebben verbeterd en weer ingesloten kunnen worden.

● **Positieve impact:** Entiteiten die de kansen grijpen om een positieve en intentionele bijdrage te leveren aan één of meer van de SDG's, terwijl ze binnen de planetaire grenzen opereren. Door hun positieve bijdrage breiden de entiteiten de veilige en rechtvaardige zone uit en creëren ze een positieve impact.

● **Adaptief:** Entiteiten die als adaptief worden geclassificeerd bevinden zich binnen of dicht bij de grenzen van de veilige zone en beheren de risico's waaraan zij worden blootgesteld door de voortdurende transitie in voldoende mate. Degenen die dicht bij de grens zitten, hebben concrete en controleerbare strategieën om binnen een aanvaardbaar tijdsbestek hoger in deze zone terecht te komen. Zij geven blijk van het aanpassingsvermogen om zich voor te bereiden op de materiële en operationele risico's die de transitie met zich meebrengen en die van wezenlijk belang zijn voor de specifieke entiteit en/of haar sector. Verwacht wordt dat deze entiteiten zich verder zullen ontwikkelen om binnen de grenzen van de veilige zone te blijven of binnenkort te opereren, maar (nog) niet doelbewust een positieve impact zullen creëren.

● **Risicovol:** Entiteiten die buiten de grenzen opereren, niet volgens het vereiste overgangspad werken en onbeheerde risico's hebben, worden als risicovol geclassificeerd. Zij beschikken momenteel niet over het aanpassingsvermogen om zich voor te bereiden op het omgaan met de materiële risico's die de overgang met zich meebrengt en zijn derhalve kwetsbaar voor operationele risico's. Toch geven zij blijk van enig inzicht in de risico's waarmee zij worden geconfronteerd en met extra inspanningen kunnen zij dit vermogen ontwikkelen, hun risico's verminderen en weer belegbaar worden.

● **Niet-adaptief:** Entiteiten die buiten de grenzen opereren, ver verwijderd zijn van de vereiste overgangstrajecten en niet over de capaciteit beschikken om het risicobeheer op peil te brengen, worden als niet-adaptief beschouwd. Deze entiteiten beschikken niet over deugdelijke beheersstrategieën voor hun materiële vraagstukken, staan bloot aan grote risico's en lopen derhalve op korte tot middellange termijn aanzienlijke risico's.

● **Onacceptabel gedrag:** Entiteiten die niet voldoen aan de ethische en sociale waarden en normen van VGZ. Voor deze categorisering meet VGZ het materiële gedrag van entiteiten dat druk veroorzaakt op de planetaire grenzen en de sociale grondslagen, en treedt daartegen op.

4. Ambitie

VGZ wil met haar beleggingen:

- Zoveel mogelijk positieve (real-world) impact genereren.
- Zo min mogelijk negatieve impact genereren.
- Duurzaamheidsrisico's vermijden die de waarde van beleggingen negatief kunnen beïnvloeden.
- Een marktconform rendement t.b.v. het betaalbaar en toegankelijk houden van de gezondheidszorg.

Thematiek

Onderstaand behandelen we de thema's waar het MVB-beleid van VGZ op is gericht. Deze zijn grofweg onder te verdelen in **gezond**, **groen** of **gelijk**, conform ons duurzaamheidskompas. Vanuit onze beleggingen sluiten we zo goed mogelijk aan bij de focusthema's van VGZ, te weten klimaatverandering, biodiversiteit en circulariteit. Daarnaast zetten we in op thema's die voor financiële instellingen in het algemeen en beleggers in het bijzonder materieel zijn.

De onderwerpen waarop wij ons richten zijn gekoppeld aan een tweeledig materialiteitsperspectief. Het gaat dus niet alleen om hoe duurzaamheidskwesties het bedrijf kunnen beïnvloeden maar ook om hoe het bedrijf de duurzaamheidskwesties beïnvloedt, ook al zijn ze misschien niet van belang voor het bedrijf.

Gezond:

Gezondheid: Samen werken aan een gezonder Nederland met toekomstbestendige zorg voor iedereen. We doen dit onder andere door farmaceuten aan te spreken op hun gedrag, maar ook door in te zetten op preventie en het voorkomen van zorg (gezond blijven). Zie voor een nadere uitwerking hiervan het Actieplan gezondheid in bijlage 2. Het thema gezond is een subonderdeel van de drijfveer sociaal kapitaal, toch wordt deze hier apart belicht vanwege het belang dat VGZ hecht aan dit thema.

Groen:

Klimaat: de portefeuille minimaal in lijn brengen met het 1,5 graad scenario in het klimaatakkoord van Parijs. Zie voor een nadere uitwerking hiervan het Actieplan klimaat in bijlage 3.

Landgebruik: een situatie van geen biodiversiteitsverlies en uiterlijk in 2030 geen ontbossing in de portefeuilles. Ontbossing is een van de belangrijkste oorzaken van biodiversiteitsverlies en heeft ook gevolgen voor de beschikbaarheid van water en klimaatveranderingen. Zie voor een nadere uitwerking hiervan het Actieplan biodiversiteit en ecosystemen in bijlage 4.

Watergebruik: hiervoor is nog geen traject uitgestippeld om binnen de planetaire grenzen te komen. Het doel is dat de investeringsportefeuille als geheel tegen 2030 bijdraagt aan voldoende water van voldoende kwaliteit. Voorspeld wordt dat tegen die tijd de helft van de wereld te maken zal krijgen met ernstige waterstress als water niet efficiënter wordt gebruikt.

Chemicaliën en afvalbeheer: voor circulariteit is nog geen traject uitgestippeld om binnen de planetaire grenzen te blijven. Totdat wetenschappelijk onderbouwde routes zijn vastgesteld, streeft VGZ daarom naar een afvalvrije economie tegen 2050, met als tussentijds doel een afvalvermindering met 50% tegen 2030. Om dit punt te bereiken verwacht VGZ van bedrijven dat zij hun processen aanpassen in de richting van een circulair bedrijfsmodel dat zoveel als technisch haalbaar chemische stoffen en (gevaarlijke) afvalproblemen voorkomt.

Gelijk:

Sociaal en menselijk kapitaal en organisatiegedrag & integriteit: hiervoor zijn nog geen doelstellingen vastgesteld. VGZ streeft ernaar te beleggen in bedrijven die transparant maken hoe zij bijdragen aan de levensstandaard van de gemeenschappen die door hun activiteiten worden geraakt, die zorgen voor een behoorlijk welzijn van hun werknemers, die bescherming bieden tegen sociale onrechtvaardigheid en ongelijkheid, en die de beginselen van goed ondernemingsgedrag, goed beheer van menselijk kapitaal en goed beheer van sociaal kapitaal volgen. Slecht gedrag van entiteiten op deze indicatoren kan niet worden gecompenseerd door investeringen in activiteiten die een positief effect hebben op een andere factor. Informatie omtrent het beleid en gedrag van bedrijven op dit gebied wordt meegenomen in de toekenning van de status.

Voor een aantal factoren die nog niet kwantificeerbaar zijn, neemt VGZ danwel de ESG fiduciair partner⁸ deel aan werkgroepen om methodologieën te ontwikkelen voor het meten van de impact van financiële producten en wordt gezocht naar nieuwe gegevensbronnen die helpen om de impact van entiteiten op de veilige zone en de materialiteit van de thema's voor de entiteiten op een betrouwbare manier te meten.

In de bijlagen zijn de doelstellingen alsook actieplannen voor de thema's gezondheid, klimaat en biodiversiteit en ecosystemen opgenomen.

5. Aanpak & instrumenten

Ons MVB-beleid bestaat uit verschillende onderdelen:

- Actief rentmeesterschap
- Uitsluiten
- ESG-integratie
- Impact investeren
- Samenwerken

Actief rentmeesterschap

Actief rentmeesterschap⁹ is het actief aanwenden van invloed op bedrijven en overheden teneinde een bijdrage te leveren aan een betere wereld. Actief rentmeesterschap is een belangrijke pijler van MVB en bestaat o.a. uit engagement en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Engagement

Een engagement starten betekent een dialoog aangaan met een entiteit om haar gedrag te beïnvloeden in het licht van de benodigde duurzame transitie. Engagements zijn trajecten met een langere horizon en vooraf bepaalde doelstellingen. Naast deze dialogen spreekt VGZ met entiteiten op ad-hoc basis over duurzaamheid, bijvoorbeeld in eenmalige vergaderingen of tijdens evenementen om het standpunt van VGZ over bepaalde kwesties te verduidelijken. Engagement speelt een sleutelrol in het proces om verandering in de echte wereld tot stand te brengen. Entiteiten hebben een stimulans om naar beleggers te luisteren, aangezien zij de kapitaalverschaffers of eigenaren van hun organisatie zijn. Engagements kunnen zowel met ondernemingen als met overheden worden aangaan. Er wordt onderscheid gemaakt tussen responsieve en pro-actieve engagements

Responsieve engagement

VGZ gaat een responsieve engagement aan met entiteiten die "onaanvaardbaar gedrag" vertonen als een beoordeling van de beleidsschendingen en de

aard van de entiteit voldoende reden geeft om aan te nemen dat het aangaan van een dialoog met de entiteit zinvol is. Voor deze engagementtrajecten worden met de entiteit veranderingsdoelstellingen gecommuniceerd en worden door middel van regelmatige interactie de voortgang gemonitord en suggesties gedaan over hoe verbeteringen te realiseren en, indien nodig, genoegdoening te bieden (herstel en verhaal) aan belanghebbenden die nadelige gevolgen ondervinden of hebben ondervonden van de schending. Als deze engagements niet binnen twee jaar succesvol zijn, kan uitsluiting volgen.

Proactieve engagement

Proactieve engagements vinden plaats met entiteiten die weliswaar voldoen aan onze minimale ESG-principes, maar waarbij een beoordeling van het gedrag aanleiding is om aan te nemen dat de entiteit haar duurzaamheidsrisico's kan verminderen door haar managementcapaciteit voor een of meerdere Drijfveren te verbeteren. Daarnaast kan proactieve engagement ook gebaseerd zijn op de bredere MVB doelstellingen en ambities die VGZ heeft vastgesteld.

Dialogo met beleidsmakers

Volgens de beginselen van het International Corporate Governance Network moeten "investeerders in gesprek gaan met beleidsmakers over kwesties die van invloed zijn op verantwoord investeren en corporate governance." VGZ voert dergelijke dialogen via verschillende routes. Om verandering op regeringsniveau teweeg te brengen, kunnen VGZ, de ESG fiduciair partner en/of externe vermogensbeheerders kwesties aan de orde stellen tijdens besprekingen met ministeries van Financiën van regeringen die staatsobligaties uitgeven. De ESG fiduciair partner is daarnaast lid van verschillende organisaties die beleidsveranderingen kunnen helpen bewerkstelligen en neemt deel aan dialogen met belanghebbenden of andere vormen van feedback die door beleidsmakers worden gehouden, en kan publiekelijk haar standpunten naar voren brengen. Deze activiteiten vereisen zorgvuldige overwegingen omdat ze democratische processen niet mogen verstoren.

De engagements worden deels gecoördineerd en uitgevoerd door de ESG fiduciair partner en deels door VGZ zelf. Engagement vindt bij voorkeur plaats in samenwerking met andere institutionele beleggers. Zo kan de impact worden vergroot.

Als het beleid en/of gedrag van het bedrijf/overheid niet verbetert - of als het gedrag de grenzen van het toelaatbare overschrijdt - kan uiteindelijk worden besloten het bedrijf/overheid uit te sluiten van belegging. Dit proces heeft geen vaste tijdlijnen vanwege de zeer uiteenlopende onderwerpen en uitdagingen. Per geval zal op voorhand worden bepaald wat de inzet is en welke tijdlijn we hiervoor aanhouden.

Engagement stappenplan

Mijlpaal

Tijdschema voor engagement

VGZ heeft een beoogd tijdschema voor engagement vastgesteld. Deze geven een indicatie van de doorlooptijd van het proces, maar kunnen worden gewijzigd indien ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Het algemene doel is binnen twee jaar vooruitgang te boeken met de doelstellingen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van het tijdschema.

Stap	Tijdslijn	Omschrijving
1	Start engagement	Engagement is niet begonnen, of de entiteit heeft de ontvangst van de correspondentie niet bevestigd (Mijlpaal 0)
2	1-3 maanden	Eerste contact leggen (Mijlpaal 1)
3	3-6 maanden	Doelstellingen in detail bespreken (Mijlpaal 2)
		Responsieve engagement: Indien een eerste bespreking niet heeft plaatsgevonden binnen 6 maanden, door naar stap 5.
4	6-24 maanden	Engagement onderweg (Mijlpaal 3); voortgang op doelstellingen wordt gevolgd.
5	24 maanden	Responsieve engagement: Als de engagement succesvol is, wat betekent dat de entiteit vooruitgang heeft geboekt met betrekking tot de doelstellingen en nu voldoet aan het beleid van VGZ, wordt de zaak voorgelegd aan het ESG-comité van de ESG fiuciair partner om de status te wijzigen in 'adaptief'. Als de engagement geen resultaat oplevert, d.w.z. als er geen vooruitgang is geboekt en de entiteit het beleid van VGZ nog steeds schendt, wordt de zaak voorgelegd aan de ESG-commissie van de ESG fiduciair partner. In dat geval wordt mogelijk uitsluiting voorgesteld. Indien er gedeeltelijke vooruitgang is en er reden is om aan te nemen dat de entiteit op korte termijn zal verbeteren, zal het ESG-comité van de ESG fiduciair partner worden verzocht om een verlenging van de responsieve engagement, met een aangepast en specifiek tijdschema. Proactieve engagement: Als de engagement geslaagd is, wordt de engagement afgesloten en wordt een eindbeoordeling gemaakt. Als een engagement geen resultaat oplevert, wordt besproken of volgende stappen moeten worden ondernomen, zoals een wijziging van de ESG-score van de entiteit.

Escalatiemogelijkheden na niet succesvolle engagement

Indien de engagement niet het gewenste resultaat oplevert, zijn er verschillende stappen die VGZ kan ondernemen:

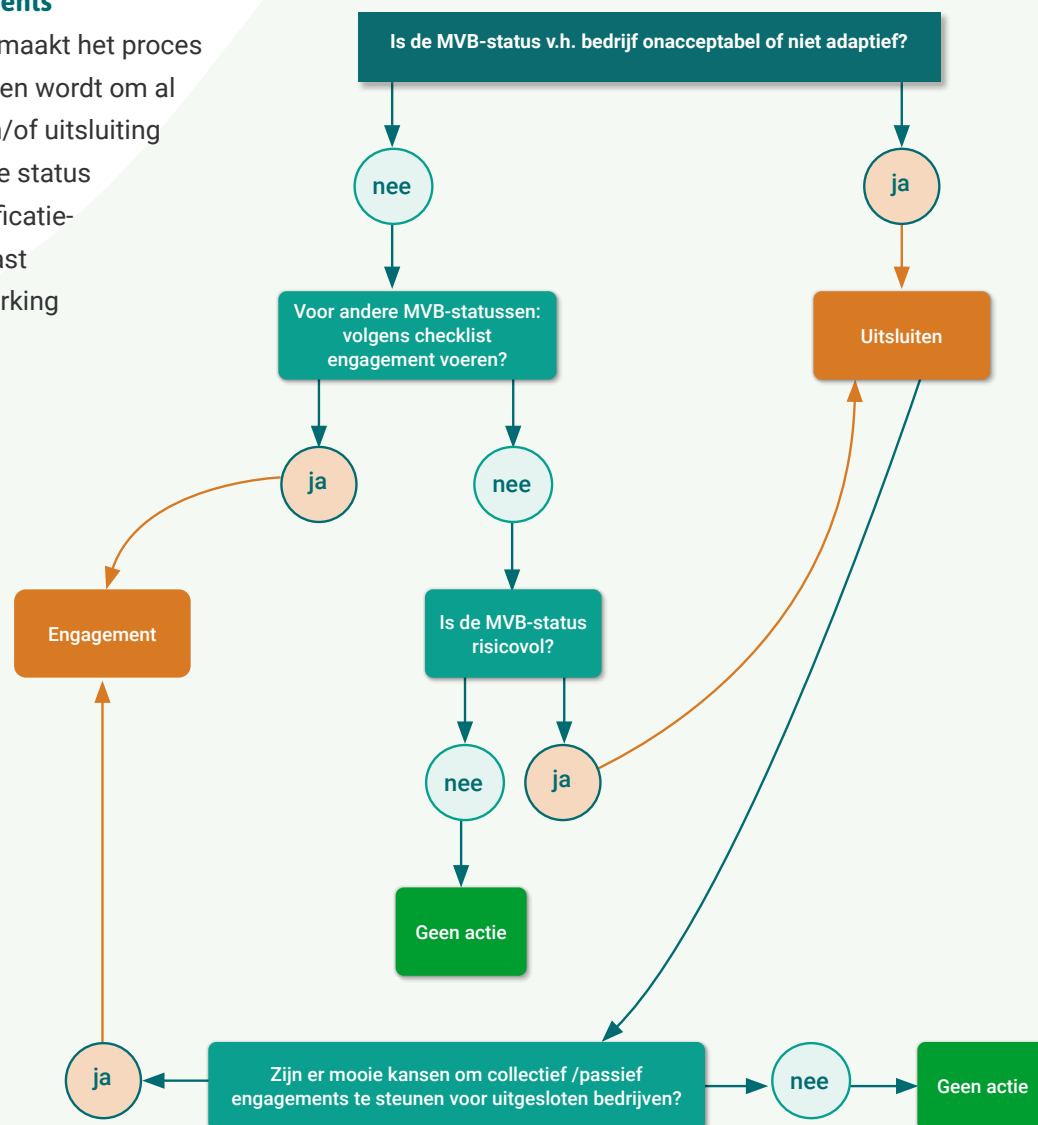
- Bondgenoten zoeken: andere investeerders zoeken om zich bij het engagement aan te sluiten en het hefboomeffect te vergroten.
- Het afleggen van een publieke verklaring: de entiteit te wijzen op haar prestaties en de noodzaak van verbetering.
- Stemmen: VGZ is van mening dat engagement het meest effectief is indien dit aangevuld wordt met een gedegen stembeleid. Het uitoefenen van stemrecht is bij uitstek geschikt om in het verlengde van een engagementtraject kwesties op rechtstreekse en concrete wijze nogmaals bij het management van ondernemingen onder de aandacht te brengen en daarmee onze visie te bekrachtigen. Op basis van de ondernemingen waarmee engagement worden gevoerd, wordt een lijst van focusondernemingen opgesteld. De stemkeuzes voor de (B)AVA's van deze ondernemingen zullen nauwlettender in het oog worden gehouden om de consistentie te waarborgen. Om verandering af te dwingen, heeft VGZ de volgende opties:
 - Stem tegen voorstellen van het management op een aandeelhoudersvergadering. VGZ kan bijvoorbeeld stemmen tegen remuneratieverslagen of benoemingen. In deze gevallen zal VGZ proberen de zorgen en het voornemen om tegen te stemmen met het bedrijf te delen.
 - (Mede)indienen van een aandeelhoudersresolutie: deze optie kan zeer effectief zijn, maar het is ook een ingewikkeld, tijdrovend en soms kostbaar proces. Als er een mogelijkheid is om een bestaande resolutie mede in te dienen, verdient deze optie de voorkeur.
 - Spreken op een aandeelhoudersvergadering: VGZ kan er, in enkele gevallen, voor kiezen om de aandeelhoudersvergadering te bezoeken en haar standpunt toe te lichten, waarbij zij de onderneming vraagt om haar prestaties te verbeteren.
- Aandeelhouders kunnen ervoor kiezen om gerechtelijke stappen te ondernemen tegen ondernemingen. Dit kan een langdurig proces zijn dat veel middelen vergt. VGZ procedeert niet zelfstandig tegen bedrijven, maar kan ervoor kiezen zich bij een rechtszaak aan te sluiten wanneer er sprake is van schade door wangedrag van de entiteit.
- Als laatste redmiddel, het bedrijf van investering uitsluiten.

Prioriteitstelling engagements

Onderstaande beslisboom maakt het proces inzichtelijk waarmee besloten wordt om al dan niet tot engagement en/of uitsluiting over te gaan. Startpunt is de status van het bedrijf in het classificatie-raamwerk. VGZ zal daarnaast waar mogelijk de samenwerking opzoeken om collectief engagement te kunnen voeren.

De checklist met criteria die bepalen of engagement door VGZ zelf gevoerd gaat worden:

- Sluit het aan bij de focusthema's gezond, groen en/of gelijk?
Zo ja,
- Hebben we voldoende eigen capaciteit?
Zo ja,
- Is de kans van slagen voldoende groot?
Zo ja => engagen

Herstel en verhaal

Als institutionele belegger veroorzaakt of draagt VGZ niet direct bij aan mogelijke negatieve effecten van haar beleggingen. Via haar beleggingen kan zij echter wel indirect in verband worden gebracht met potentiële negatieve effecten. Vanwege deze banden beschouwt VGZ het als haar verantwoordelijkheid om zoveel mogelijk haar invloed aan te wenden om de emittenten te stimuleren hun verantwoordelijkheid te nemen en nadelige gevolgen te voorkomen en te beperken wanneer zich risico's kunnen voordoen. Een belangrijk onderdeel van responsieve engagement is dan ook het verzoek aan de emittenten om herstel- en verhaalmechanismen te organiseren voor de verschillende groepen belanghebbenden die negatieve gevolgen kunnen ondervinden van de acties van de onderneming waarin wordt geïnvesteerd of in hun waardeketens. In die zin neemt VGZ door middel van responsieve engagements en stemgedrag op de jaarlijkse algemene vergaderingen deel aan dialogen of bemiddelingsprocessen met betrekking tot negatieve effecten, zoals vastgelegd in de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles. De resultaten en de voortgang van deze processen worden meegedeeld in de driemaandelijke MVB-rapportages.

Het due diligence-proces is de belangrijkste manier waarop VGZ feitelijke of potentiële negatieve effecten tegenkomt. VGZ nodigt leden uit om hun bezorgdheid kenbaar te maken over de betrokkenheid van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd en negatieve effecten die moeten worden verholpen. Nieuwe informatie en bewijsmateriaal zal worden geëvalueerd en als blijkt dat de emittenten inderdaad de beleidsgrondslagen schendt, zal actie worden ondernomen en worden gesproken met de belanghebbenden die hun bezorgdheid hebben geuit. Zoals hierboven besproken, zijn mogelijke acties onder meer engagement, stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en desinvestering. Zorgen over de betrokkenheid van VGZ bij negatieve effecten kunnen ook onder de aandacht van VGZ worden gebracht via het Nederlandse Nationaal Contactpunt (NCP) voor de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, dat deel uitmaakt van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken en dat het officiële Nederlandse instituut is voor de aanpak van specifieke incidenten in verband met de OESO-richtlijnen. Het NCP kan de betrokken partijen helpen bij het vinden van een oplossing om verdere escalatie te voorkomen.

Stemmen

Het stemrecht wordt ingezet om bedrijven in de gewenste richting te sturen, gebaseerd op ons stembeleid zoals hieronder op hoofdlijnen uiteengezet. VGZ streeft ernaar om te stemmen op alle aandeelhoudersvergaderingen en -voorstellen. In jurisdicties waar dit om praktische of operationele redenen lastig is zal een afweging worden gemaakt van kosten vs. baten.

Het stemrecht wordt uitgeoefend met de gehele positie in de aandelenportefeuilles, tenzij er in de betreffende jurisdictie sprake is van shareblocks. In dat geval wordt met 75% van de positie gestemd zodat met de resterende 25% gehandeld kan worden.

Het stembeleid wordt uitgeoefend in lijn met eerder genoemde uitgangspunten. Het opgetelde belang waarop we stemmen wordt transparant gecommuniceerd. Daarnaast wordt aangegeven hoe gestemd is.

Het daadwerkelijke stemmen vindt plaats door een gespecialiseerde dienstverlener die stemt op basis van het stembeleid van VGZ. Zie de website¹⁰ van de ESG fiduciair partner voor een gedetailleerde uitwerking van het stembeleid. Er wordt dus gebruik gemaakt van proxy-diensten. Bij een selectie van bedrijven waar engagement mee wordt gevoerd,

worden stemadviezen door de dienstverlener aan de ESG fiduciair partner en VGZ ter accordering voorgelegd.

Stemmen op managementvoorstellen

VGZ heeft de Global Stewardship Principles en Global Governance Principles van het International Corporate Governance Network (ICGN) aangenomen als overkoepelende richtlijnen voor best practices op het gebied van governance. Deze principes worden internationaal erkend als de best practice-standaard in corporate governance-kringen (zie www.icgn.org/policy). De ICGN-principes weerspiegelen en onderschrijven de OESO-principes voor corporate governance, evenals aanvullende richtlijnen ontwikkeld door de ICGN.

Op basis van deze richtlijnen wordt gestemd. Bij het beoordelen van de governance van individuele ondernemingen zullen, waar van toepassing, ook marktspecifieke best practices worden gevolgd, zoals uiteengezet in nationale codes en andere erkende best practice-richtlijnen.

Om de impact van de activiteiten te vergroten, zijn de stemkeuzes op twee manieren gekoppeld aan engagementactiviteiten. Ten eerste worden strengere eisen gesteld aan bedrijven in sectoren die financieel materieel zijn. Specifiek als het gaat om het ondersteunen van managementvoorstellen op algemene

vergaderingen, worden aanvullende duurzaamheidseisen gesteld met betrekking tot bestuursstructuur, verkiezing van bestuurders, beloning, risicobeheer en bedrijfsherstructureringen.

Ten tweede wordt periodiek geëvalueerd hoe bedrijven waar engagement mee wordt gevoerd reageren op de engagement-inspanningen en hoe de ondernemingen vooruitgang boeken op de tijdens de engagement geïdentificeerde kwesties. Steun aan managementvoorstellen kan worden onthouden wanneer bedrijven onvoldoende reageren of te weinig vooruitgang boeken in een engagement-traject.

Stemmen op voorstellen van aandeelhouders

We erkennen en ondersteunen de sterke bijdrage die aandeelhouders leveren aan het vormgeven van de agenda van de algemene vergadering door voorstellen in te dienen. Daarom zijn uitgebreide richtlijnen ontwikkeld voor het stemmen op aandeelhoudersvoorstellen. Aandeelhoudersvoorstellen zijn niet alleen gericht op governance-onderwerpen, maar ook op sociale, ecologische en ethische kwesties. De richtlijnen zijn bedoeld om het risico dat we betrokken raken bij onaanvaardbare activiteiten te minimaliseren.

Dit weerspiegelt niet alleen onze wens om best practices te promoten, maar ook het in toenemende mate bijdragen aan bijvoorbeeld de beperking van klimaatverandering en waterbeheer.

Om de impact van onze activiteiten te vergroten, zal publiekelijk steun worden uitgesproken voor aandeelhoudersvoorstellen of zelfs worden opgetreden als mede-indiener (co-filing). Bij het overwegen van co-filing wordt rekening gehouden met de volgende factoren:

- of de resolutie in overeenstemming is met de principes en prioriteiten van VGZ;
- of eerder contact is geweest met het bedrijf of eerder een soortgelijke resolutie is gesteund;
- of het bedrijf niet heeft gereageerd op de inspanningen om investeerders te betrekken of te langzaam vooruitgang heeft geboekt bij het aanpakken van het probleem.

Er kan ook overwogen worden om op eigen initiatief aandeelhoudersresoluties in te dienen in gevallen waarin een bedrijf niet heeft gereageerd op engagement-inspanningen of te langzaam vooruitgang heeft geboekt met betrekking tot een kwestie die tijdens een intensieve engagement aan de orde is gesteld.

Om bovenstaande nog wat meer kleur te geven hierbij enkele inhoudelijke stemrichtlijnen. VGZ:

- gelooft niet in variabele beloning en zal als daar toch voor gekozen wordt kritisch zijn op de details van de beloningsvoorstellen zoals de hoogte, transparantie en meetbaarheid van KPI's.
- stemt als escalatiemaatregel mogelijk tegen herverkiezing van bestuursleden van bedrijven die hun koolstofuitstoot niet bekendmaken.
- stemt voor voorstellen voor informatieverschaffing over risico's en kansen op het gebied van klimaatverandering.
- ondersteunt voorstellen waarin een onderneming wordt verzocht in haar bedrijfsstrategie rekening te houden met energie-efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen.
- stemt voor voorstellen voor de ontwikkeling van een klimaatveranderingsstrategie.
- stemt voor resoluties die bedrijven vragen de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.
- stemt tegen herbenoeming van de zittende bestuurders stemmen als er geen korte-, middellange- en langetermijndoelstellingen worden bekendgemaakt voor ten minste Scope 1 en 2 uitstoot van broeikasgassen.
- geeft geen steun aan het jaarverslag en de jaarrekening van een onderneming als daarin geen niet-financiële ESG-informatie wordt vermeld die voor de onderneming van wezenlijk belang worden geacht.

Uitsluiten

VGZ hanteert een uitsluitingsbeleid dat is vormgegeven vanuit een combinatie van invalshoeken zoals normen en waarden, bedrijfspraktijken en controverses. De uitsluitingenlijst komt tot stand door middel van een periodieke screening van het beleggingsuniversum bestaande uit bedrijven en landen. VGZ belegt niet in:

- Staats(gerelateerde)obligaties van landen, bedrijven of andere entiteiten die vallen onder de Sanctiewetgeving van de Verenigde Naties en de Europese Unie.
- Staats(gerelateerde)obligaties van landen, bedrijven of andere entiteiten die op de zogenaamde Blacklist¹¹ van de Financial Action Task Force¹² (FATF) staan. Een deel van de landen op de FATF Greylist wordt ook door VGZ uitgesloten, maar dat is geen automatisme. Deze landen worden namelijk naast de mogelijke betrokkenheid bij 1) het witwassen van geld, 2) de financiering van terrorisme en 3) de financiering van massavernietigingswapens ook op andere merites (zoals onderstaande) beoordeeld, hetgeen al dan niet tot een uitsluiting leidt.
- Staatsobligaties van landen of regimes die fundamentele mensenrechten, politieke rechten of burgerrechten schenden¹³ of over een onvoldoende sterke governance beschikken¹⁴. Daarnaast wordt gekeken naar de de MSCI E-, S- en G-scores en de Human Capital Index¹⁵ die op kwalitatieve wijze worden meegewogen in de algehele oordeelsvorming. Voor individuele gevallen kan een uitzondering worden gemaakt indien een sterke casus wordt gemaakt om alsnog in deze landen te beleggen vanuit MVB-oogpunt. Bijvoorbeeld in geval van een impactobligatie of wanneer aan bepaalde engagement voorwaarden tegemoet gekomen is. In dat geval zal hierover expliciet worden gerapporteerd, zowel in- als extern.
- Posities in staatsbedrijven¹⁶ in landen die zijn uitgesloten.
- Landen of bedrijven die eerder genoemde principes schenden, afhankelijk van de aard en omvang van de schendingen: UNGC / UN GP's / OECD etc.
- Bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling, productie of onderhoud van alle soorten controversiële¹⁷ wapens of onderdelen die daar essentieel voor zijn en/of op maat voor worden gefabriceerd¹⁸. Ook bedrijven die meer dan 10% eigenaar- of zeggenschap hebben in dergelijke bedrijven worden uitgesloten.
- Bedrijven die betrokken zijn bij de levering van wapens (controversieel of conventioneel) of aanverwante diensten aan landen en niet-overheidsactoren waarop wapenembargo's van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties en/of de Raad van de Europese Unie van toepassing zijn worden uitgesloten.
- Bedrijven die dierproeven¹⁹ uitvoeren voor niet-medische doeleinden zoals huishoudelijke toepassingen of cosmetica tenzij deze wettelijk verplicht zijn.
- Bedrijven die betrokken zijn bij de productie en/of verwerking van en handel in bont, exotisch leer en het louter voor mode doeleinden houden van dieren die voor het gebruik van het product moeten worden geslacht.
- Bedrijven die een deel van hun omzet halen uit de volgende activiteiten:
 - Productie, distributie en/of retail van wapens voor particulieren (>0% van de omzet).
 - Productie, distributie en/of retail van Gokken en loterijen (> 5% omzet)
 - Productie, distributie en/of retail van pornografie. (> 5% omzet)
 - Productie van tabak en alcohol (>0% van de omzet).
 - Distributie en/of retail (>5% omzet) van tabak en/of aanverwante diensten/artikelen²⁰.
 - Distributie en/of retail (>5% omzet) van alcoholische dranken.
 - Non-conventionele energiebronnen (>0% omzet) waaronder:
 - Extractie van olie uit teerzanden.
 - Extractie van schalieolie en -gas.
 - Exploratie en/of extractie van olie en gas in poolgebieden.
 - Extractie van thermische steen/bruin kolen (>5% van de omzet).
 - Energiewinning uit kolen (>25% van de omzet).
 - Energieopwekking uit fossiele brandstoffen en/of extractie van olie en gas (>30% van de omzet).
- Bedrijven met plannen voor nieuwe kolencentrales.
- Bedrijven die nieuwe olie- en/of gasleidingen aanleggen in natuurgebieden.
- Bedrijven die als risicovol, niet-adaptief of onacceptabel worden aangemerkt.

Op kwartaalbasis wordt getoetst of het bedrijf of de uitgevende instelling haar beleid en/of gedrag voldoende heeft verbeterd, waarna de partij weer kan worden ingesloten.

Daarnaast gelden de volgende aanvullende richtlijnen: als een lening een project financiert waarbij een centrale overheid optreedt als belangrijkste sponsor²¹, dan is het landenbeleid leidend. Als de belangrijkste sponsor een private partij is dan is het oordeel met betrekking tot de specifieke uitgevende instelling leidend.

Hiervan kan worden afgeweken indien een individuele belegging naar het oordeel van VGZ bijdraagt aan het voorzien in bepaalde basisbehoeftes van burgers zoals gezondheid, veiligheid, voedsel, water, etc. In dergelijke gevallen wordt de positieve impact bewust zwaarder gewogen dan het uitgesloten zijn van het land in generieke zin. Aan sanctiewetgeving wordt uiteraard in alle gevallen voldaan.

ESG integratie

Bij elke beleggingsbeslissing spelen duurzaamheidsaspecten een belangrijke rol. ESG is dan ook volledig geïntegreerd in het beleggingsproces, zie ook de beschrijving van het ESG due diligence proces in bijlage 5. In de praktijk bestaat dit uit diverse onderdelen:

- Pre-trade screening van potentiële posities in portefeuille.
- Dagelijks (post-trade) compliance-checks.
- Periodieke screening van het beleggingsuniversum.
- Continue monitoring van de ESG-aspecten van de portefeuille versus de eigen doelstellingen via het ESG-dashboard.

Alle interne en externe vermogensbeheerders, zowel passief als actief, moeten zich houden aan het uitsluitingsbeleid van VGZ. Bovendien is bij alle vermogensbeheerders een belangrijke rol weggelegd voor ESG-integratie: het meewegen van milieu, sociale en bestuurlijke aspecten in de analyse van mogelijke investeringen. Tenslotte dienen zij in lijn te handelen

met en bij voorkeur bij te dragen maar in elk geval niet af te doen aan de klimaatambitie van VGZ. Dit is onderdeel van het managerselectie- en monitoringsproces. Op periodieke basis worden gesprekken gevoerd met externe manager, waarbij vooraf gedeelde rapportages incl. ESG-data worden besproken. Zonodig wordt bijgestuurd om op koers te blijven.

Impact investeren

Impact investeringen worden gedaan met de intentie om naast financieel rendement ook een positieve, meetbare sociale en/of milieu-impact te genereren. Impact beleggen is de ultieme stap in duurzaam beleggen en was nog nooit zo belangrijk gezien de diverse uitdagingen waar de mensheid voor staat. VGZ wil deel uitmaken van en bijdragen aan oplossingen. Daarbij focussen we op de eerder genoemde thema's waaronder gezondheid en milieu. Het thema gelijk is minder goed belegbaar, maar mochten zich kansen voordoen op dat vlak dan wordt dit nader onderzocht.

Impact investeren kent verschillende gradaties, afhankelijk van een aantal dimensies zoals de mate van additionaliteit²² en directheid²³ waarmee de impact wordt gemaakt.

Bij VGZ onderscheiden we 3 soorten impact investeringen:

1. **Soft impact:** investeringen met lage additionaliteit en indirecte impact, bijv. beursgenoteerde aandelen. Dit doen we door meer te beleggen in bedrijven met een positieve bijdrage aan de MVB-doelstellingen. Dit wordt ook wel alignment in plaats van impact genoemd.
2. **Medium impact:** investeringen met enige additionaliteit en enigszins directe impact, waarbij de 'use of proceeds' gespecificeerd is, zoals bijv. impactobligaties die aan de geldende marktstandaarden voldoen. Ons streven is om eind 2023 5% tot 10% van de staats- en bedrijfsobligatie portefeuilles in impactobligaties²⁴ te beleggen.
3. **High impact:** investeringen met duidelijke additionaliteit en directe impact. Het doel is om in 2024 te beginnen met high impact investeringen. Om onszelf tot de koplopers te mogen rekenen zullen we ongeveer 10% van onze returnportefeuille moeten toewijzen aan impact investeren. Voor Health Impact Investeren is een speciale allocatie van 2,5% gecreëerd. Daarmee gaan we investeren in jonge innovatieve bedrijven, die de druk op de zorg verlagen en ervoor zorgen dat zorg betaalbaar blijft. De andere 7,5% impact zal in de overige 97,5% van de returnportefeuille plaatsvinden.

Impactobligaties (medium impact)

VGZ belegt bewust in diverse soorten impactobligaties met de intentie bij te dragen aan een betere wereld. Het gaat hier bijvoorbeeld om Green, Social en Sustainability Bonds. De gemene deler is dat het gebruik van de opbrengsten moet worden toegewezen aan bepaalde in aanmerking komende projecten. Daarnaast zijn er Sustainability-Linked Bonds, kenmerk hier is dat de hoogte van de couponuitbetaling afhangt van het al dan niet behalen van bepaalde KPI's door het bedrijf.

Voor de diverse soorten impactobligaties zijn of worden standaarden ontwikkeld en bijgehouden door de ICMA groep²⁵.

Wij noemen al deze obligaties impactobligaties, omdat wij bij onze beoordeling geen onderscheid maken tussen de verschillende benamingen van deze obligaties en op alle obligaties dezelfde criteria toepassen. Het is onze overtuiging dat beleggen in dit soort obligaties, bijdraagt aan onze MVB-thema's.

VGZ belegt niet alleen in impactobligaties vanwege hun duurzame karakter, maar ook omdat wij geloven dat focus op de maatschappelijke impact van beleggingen leidt tot hogere financiële rendementen op lange termijn. Om deze redenen verkiest VGZ, ceteris paribus, te beleggen in impactobligaties boven zogenaamde "grijze obligaties".

Om vast te stellen dat de impactobligaties ook daadwerkelijk bijdragen aan een duurzame samenleving wordt een gestructureerd proces gevolgd om tot een beoordeling van de betreffende obligatie te komen. Deze beoordeling is gebaseerd op algemeen erkende beginselen, alsook op de eigen mening van VGZ en de ESG fiduciër partner over de waargenomen impact van de obligatie, de onderliggende projecten of doelstellingen en de geloofwaardigheid van de emittent.

Samenwerken

Onder het motto 'Samen staan we sterker' werken we, naast uiteraard onze ESG fiduciër partner Cardano, samen met diverse partijen zoals uiteengezet in bijlage 5.

6. Screening & monitoring

Dagelijks wordt de beleggingsportefeuille, ongeacht of deze intern of extern wordt beheerd, extern gescreend op de eerdergenoemde ESG-uitgangspunten. Bij twijfel of een debiteur of aandeel voldoet aan het MVB-beleid, wordt deze voor de intern beheerde portefeuilles vooraf extern getoetst, alvorens een positie in de beleggingsportefeuille wordt opgenomen. Voor de extern beheerde portefeuilles geldt dat vooraf de uitsluitingenlijst alsook het beleid worden gedeeld met de externe beheerders.

In bijlage 5 is een paragraaf opgenomen ten aanzien van de bij MVB gebruikte data en daaraan gerelateerde berekeningsmethodieken.

7. Transparantie

VGZ streeft naar maximale transparantie ten aanzien van de beleggingen in het algemeen en de duurzaamheidsaspecten van beleggingen in het bijzonder. Op die manier is voor onze leden en de samenleving inzichtelijk of wij doen wat we zeggen en zeggen wat we doen. Op onze website zijn daarom diverse documenten beschikbaar:

- De brochure met daarin het algehele beleggingsbeleid en een samenvatting van het MVB-beleid
- Een uitgebreider document met meer informatie aangaande ons MVB-beleid (dit document)
- MVB kwartaalrapportages waaronder:
 - Verslaglegging over het actief rentmeesterschap
 - Uitstoot van broeikasgassen t.o.v. eigen doelstellingen
 - Gebruik van schaars water door bedrijven in de beleggingsportefeuille
 - Overzicht van impact investeringen
 - Wijzigingen in de uitsluitingenlijst als resultaat van ESG due diligence
- Alle portfolioholdings en aangestelde vermogensbeheerders
- Lijst van uitgesloten bedrijven en landen
- Rapportages UN PRI benchmarkonderzoek
- Oudere rapportages (online beschikbaar houden t.b.v. historie)
- Jaarverslag Coöperatie VGZ

VGZ heeft met de in het hoofdstuk Uitgangspunten benoemde richtlijnen, uitgangspunten en convenanten alle relevante thema's en onderwerpen op de radar staan.

Om transparant te zijn over de mogelijke implicaties van klimaatverandering voor beleggingen, volgt VGZ de aanbevelingen van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) op in de jaarverslaglegging.

8. Verantwoordelijkheid

MVB is bij VGZ volledig geïntegreerd in het algehele beleggingsbeleid en is daarom de primaire verantwoordelijkheid van de CFO, tevens lid van het executive committee en Raad van Bestuur. Daarnaast is er bij VGZ in 2021 een Chief People & Sustainability Officer (CPSO) aangesteld die Duurzaamheid binnen de eigen gelederen in portefeuille heeft.

VGZ heeft een MVB Klankbordgroep. Deze komt periodiek bijeen. In deze klankbordgroep zitten de CPSO, CFO, Bestuursadviseur Sustainability en een ervaren externe adviseur. In deze klankbordgroep worden de vooruitgang op MVB gebied en eventuele dilemma's en voorstellen besproken.

De CFO is eindverantwoordelijk voor alle informatie die wordt ingediend bij externe benchmarkonderzoeken zoals VBDO en UN PRI.

Bijlage 1 Doelstellingen

De MVB focusthema's leiden tot lange termijn doelen. Daar waar mogelijk hanteert VGZ tijdgebonden en op wetenschap gebaseerde doelstellingen. Op thema groen is al veel goede data beschikbaar, meer dan voor de thema's gezond en gelijk. Voor thema groen kan dus meer op resultaten worden gestuurd. Onderwerpen die de revue zijn gepaseerd maar waar nu (nog) geen concrete KPI's aan te koppelen zijn: afval, circulariteit, ontbossing, biodiversiteit, schaars watergebruik, real-world impact via SDG-bijdrage, taxonomy alignment, temperatuur van de portefeuille, klimaatVaR²⁶ en Scope 3 uitstoot van broeikasgassen.

Van bedrijven wordt evenwel verwacht dat zij hun voetafdruk op de onderwerpen die voor hen van toepassing zijn in kaart brengen en plannen opstellen om deze te verminderen. Toekomstige ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd en daar waar de mate van volwassenheid van beschikbare data toeneemt kunnen aanvullende KPI's worden vastgesteld. Dit is in de diverse actieplannen opgenomen

Crisis	Welk resultaat	Realisatie		Doel			
		2021	2022	2025	2030	2040	2050
Groen	Bedrijven in portefeuille met extern geverifieerde op wetenschap gebaseerde doelstelling (SBTi of gelijkwaardig) voor Paris alignment v.w.b. CO ₂ e-uitstoot 1,5 of 2 graden pad	15,1*	17,6	top-10 uitstoters per sector	80%	100%	100%
Groen	Reductie netto CO ₂ e-uitstoot (per eenheid belegd vermogen) t.o.v. begin 2020, exclusief inflatiecorrectie	-25%	-45%	-29%	-50%	-75%	-100%
Overall	Percentage (medium) Impactobligaties in obligatieportefeuille	8%	12%	10%	15%	20%	30%
Overall	High Impact investeringen (% van returnportefeuille)	0%	0%	10%	10%	10%	10%
Overall	Schenders ethische principes	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Bijlage 2 Actieplan gezondheid

Inleiding

Gezondheid is de hoeksteen van een goede kwaliteit van leven, een goed functionerende samenleving en een gezonde economie. Helaas is gezondheid niet gelijk verdeeld. Talloze factoren dragen bij aan een goede gezondheid. Dit werd recentelijk weer heel duidelijk gedurende de Covid pandemie waarin mensen niet gelijk getroffen werden. Natuurlijk is gezondheid deels de verantwoordelijkheid van het individu, maar er ligt ook een grote verantwoordelijkheid bij overheden, bedrijven en daarmee ook bij investeerders. Een goed voorbeeld zijn supermarkten waar ongeveer 80% van de aangeboden producten ongezond zijn en waar mensen vaak worden verleid ongezondere keuzes te maken. Investeerders kunnen hun invloed aanwenden om bedrijven en overheden te bewegen richting een gezondere samenleving. We hebben vele samenwerkingsverbanden tussen

investeerders gezien waarbij op grote schaal druk wordt uitgeoefend op bedrijven op thema's als klimaatverandering, biodiversiteit en een leefbaar loon. Op het thema gezondheid zien we dergelijke grootschalige bewegingen nog niet.

De missie van VGZ luidt: "wij zijn dé partner voor onze leden en hun naasten met persoonlijke oplossingen voor de gezondheid en zorgvragen". Vanuit onze rol als belegger en dus kapitaalverstrekker hebben we een bepaalde invloed die we aanwenden om deze missie in brede zin te ondersteunen.

Hierbij gaat het dan om het bijdragen aan

- 1) zinnige,
- 2) toegankelijke,
- 3) kwalitatief goede,
- 4) betaalbare en
- 5) duurzame zorg.

Dit hangt sterk samen met preventie en het voorkomen van zorg, dat weer gekoppeld is aan bijvoorbeeld gezonde en betaalbare voeding en een algeheel gezonde levensstijl. VGZ heeft de kennis en de middelen om breed op het thema gezondheid in te zetten in haar beleggingen middels actief rentmeesterschap en impact investeren. Bovenal voelt VGZ de noodzaak om in te zetten op een gezondere samenleving om een toekomstbestendige zorg realistisch te houden. In dit actieplan wordt uiteengezet hoe VGZ concreet in gaat zetten op gezondheid.

Binnen het thema gezondheid bestaan verschillende subthema's waarop kan worden ingezet:

- Beschikbare en betaalbare medicijnen: VGZ kijkt hierbij vooral naar farmaceuten en neemt hierin o.a. de score op de ATMI index en het gedrag t.a.v. patenten, prijsstelling en gepast gebruik (bij mens en dier) mee.
- Medicijnresten in afvalwater/milieu, niet alleen van ziekenhuizen maar ook farmaceuten, bijv. in ontwikkelende landen.
- Preventie en het voorkomen van zorg bij mens & dier, bijv. door voldoende leefruimte voor dieren.
- Voeding: deze zou gezond, toegankelijk, betaalbaar en duurzaam geproduceerd moeten zijn. Hierbij kijkt VGZ o.a. naar de voedingsindustrie en de score op de ATNI index en de transitie naar een regeneratieve landbouw en duurzame veeteelt.

Bij de adressering van bovenstaande thema's kijken we naar de farmaceuten, de voedingsindustrie en overheden in hun rol als scheppers van wettelijke kaders. Daarnaast kijken we naar de thema's uit de Green Deal Duurzame Zorg 3.0.

Wij zijn **de partner** voor onze leden en hun naasten met **persoonlijke oplossingen** voor de **gezondheid en zorgvragen**

Gedrag dat we aanmoedigen:

- Onderschrijven van en handelen naar bepaalde principes: OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en United Nations Global Compact principes.
- Transparantie t.a.v. prijsmodel, incl. kosten, aannames en uitkomsten van research & development.
- Deelname aan patiënt access programma's.
- Het delen en/of openbaar maken van kosteneffectiviteitsmodellen, bijv. ter verantwoording van een value-based prijsstelling.
- Het participeren in de Nederlandse of andere markten ondanks het onder druk staan van winstmarges.
- Bijdragen aan gepast gebruik initiatieven, waaronder doelmatigheidsstudies.
- Een 'fair share' aan belastingen afdragen en daar transparant over zijn cf. bijv. de GRI belastingstandaard.
- In productieketens rekening houden met het milieu en klimaat en doelstellingen en actieplannen formuleren om de ecologische voetafdruk te reduceren in lijn met bijvoorbeeld het klimaatakkoord van Parijs.
- Onafhankelijke Externe Audit op Jaarverslagen van farmaceuten om te beoordelen of ze in lijn rapporteren met de sustainability reporting standards van de Global Reporting Initiative (GRI).
- Openheid in verslaglegging t.a.v. lobbyactiviteiten maar ook financiële steun aan politieke kandidaten, beleidsmakers, vakorganisaties, denktanks, coalities en andere politieke entiteiten die beleidsinvloed hebben.
- Beloning van bestuurders koppelen aan duurzaamheidsbeleid en -prestaties.

Gedrag dat we ontmoedigen:

- Oneigenlijk buitenspel zetten van concurrentie, o.a. door opkopen van (kleine) concurrenten met als doel een middel niet in circulatie te brengen of de prijs te verhogen.
- Excessieve prijsstellingen en/of rendementen.
- Value-based pricing (o.b.v. gewonnen levensjaren) waarbij de baten in onacceptabele mate worden meegewogen in de kosten voor vandaag.
- Patentmisbruik, zoals patenteren van bestaande middelen voor nieuwe indicaties en 'evergreening'.
- Niet bedienen van bepaalde markten vanwege hogere winstmarges elders.
- Verwaarloosde bijwerkingen van geneesmiddelen met grote sociale gevolgen.
- Wangedrag bij dierproeven.
- Oneigenlijk gebruik van weesgeneesmiddelenstatus.
- 'Sluisduiken'. Dat wil zeggen dat een geneesmiddel op de markt wordt gebracht op basis van onjuiste inschattingen die aangeleverd zijn aan de 'Horizonscan Geneesmiddelen'.
- Oneigenlijke beïnvloeding van artsen door farmaceuten.

Lobby agenda:

- Een zorgplicht voor farmaceuten.
- Voorwaarden/condities stellen door overheden bij publieke financiering van Medicijnontwikkeling: evenwichtige verdeling baten/lasten en risico.
- Transparantievereisten t.a.v. prijsstelling.
- Wettelijke eisen aan duurzamere productieprocessen en -ketens medicijnen.
- Herziening patentrecht: om evergreening en de hieruitvolgende oneigenlijke marktmacht en prijszettingsmechanismen voor de farmaceutische industrie te voorkomen

Ambitie/Wat doet VGZ concreet

De ambitie van VGZ is enerzijds bedrijven (en eventueel ook overheden) te stimuleren gezondere keuzes te maken voor de maatschappij (do less harm) en anderzijds wil VGZ middels impact investeringen positieve impact creëren.

1. Collectieve engagement op gezondheid

VGZ wil meer druk uitoefenen op bedrijven (en eventueel ook overheden) om te werken aan een gezondere samenleving. Gezondheid is een zeer breed thema en kan ruwweg opgedeeld worden in:

- Preventie
- Gezonde werkomstandigheden
- Gezondheid en klimaat
- Toegang tot en betaalbaarheid van gezondheidsvoorzieningen

Er is momentum om nu gezamenlijk met dit thema aan de slag te gaan. VGZ zal hierin door haar kennis en gedrevenheid een toonaangevende rol kunnen pakken en is initiator en medeoprichter van een collectief engagement platform gericht op gezondheid genaamd Health Engagement Alliance (HEAL). Een eerste focus van deze alliantie is gezondere voeding. De focus zal liggen op de Nederlandse maatschappij.

Een gezondere samenleving is essentieel voor een toekomstbestendig zorgsysteem. De helft van de Nederlandse bevolking kampt met overgewicht en dit percentage neemt in rap tempo toe. Diëten veranderen en mensen nuttigen steeds meer suiker, vet en zout. Een van de eerste focusthema's van de alliantie is dan ook om fastfood bedrijven (en de out of home sector in bredere zin) aan te spreken op hun aanbod van ongezonde voeding.

2. Collectieve engagement op gebied van antibioticagebruik in de vee sector

Daarnaast werkt VGZ in collectief verband aan het terugdringen van gebruik van antibiotica in de vee industrie. VGZ verwacht van bedrijven waarin het investeert dat zij bij het ontwikkelen en verkopen van antimicrobiële geneesmiddelen (antibiotica) voor gebruik bij mensen en dieren rekening houden met de impact op antimicrobiële resistentie. Zo verwacht VGZ van farmaceuten dat zij in bijsluiters en verkoopkanalen prudentie vragen in het voorschrijven van antimicrobiële geneesmiddelen. Daarnaast voert VGZ actief engagement met de vee sector en farmaceuten die zich richten op medicatie voor dieren om in deze sector het antibiotica gebruik terug te dringen.

3. Impact investeren in gezondheid

In 2024 start VGZ met Health Impact Investeren. Door te investeren in innovatieve bedrijven die de druk op de zorg verlagen en betaalbaar houden voor iedereen, draagt VGZ actief bij aan het realiseren van toekomstbestendig zorg. De focus van deze investeringen komt te liggen op bedrijven die zorgverleners meer tijd geven voor kerntaken, interventies die waardevol zijn voor patiënten en/of bijdragen aan een verbeterde gezondheid van mensen die ziek zijn. VGZ gaat niet alleen kapitaal beschikbaar stellen aan deze bedrijven, maar wil hen ook toegang bieden tot het netwerk en de kennis die VGZ als verzekeraar heeft over de gezondheidszorg. Op deze manier biedt VGZ direct toegevoegde waarde aan bedrijven die de zorg verbeteren.

Doelstellingen

Health Engagement Alliance (HEAL)

Op het thema gezondere voeding zijn eerste doelstellingen vastgesteld. Uiteindelijk zal dit engagement platform de scope ook verbreden naar andere thema's zoals tabak reductie en toegang tot gezondheidszorg. Het overkoepelende doel op gezondere voeding is: het engagen van de out of home sector om deze bedrijven meer te laten bijdragen aan een gezonder dieet door gezondere opties aan te bieden, klanten te stimuleren gezondere keuzes te maken en klanten actief te informeren over de voedingswaarde van hun producten in de Nederlandse markt en wereldwijd.

Concrete doelstellingen

De bedrijven in scope:

- Hebben beleid op gezonde voeding en erkennen hun verantwoordelijkheid in het aanbieden van gezonde voeding.
- Hebben concrete doelstellingen geformuleerd om hun aanbod gezonder te maken.
- Committeren zich publiek aan het vergroten van het aandeel gezonde voeding.
- Gezonde voeding is geïncorporeerd in de governance en de scope van relevante bestuurlijke organen.
- Hebben de targets op gezonde voeding gelinkt aan het beloningsbeleid van bestuurders.
- Het bestuur voert actief engagement met relevante stakeholders en experts op dit gebied.
- Hebben hun strategie op gezonde voeding geïmplementeerd in verschillende landen en voor verschillende doelgroepen.
- Hebben een overkoepelend commitment op het verbeteren van het aanbod van gezonde voeding en rapporteren hier ook over.
- Maken gebruik van bestaande criteria/meetinstrumenten om te bepalen hoe gezond een product is.
- Hebben een marketingbeleid met betrekking tot gezonde voeding dat ook publiek beschikbaar is.
- Committeren zich aan het verantwoord aanbieden van hun producten met een specifieke focus op kinderen.
- Bieden online volledige informatie over de voedingswaarde van hun producten en maaltijden.
- Bieden in hun restaurants/winkels volledige informatie over producten en maaltijden.

Aanpak

Aanpak pijler 1:

Beïnvloeden door middel van actief rentmeesterschap:

VGZ neemt een actief en leidende rol in engagements met als doel het verbeteren van gezondheid om zo een meer toekomstbestendige zorg te creëren. Naast de rol van VGZ als oprichter van de Health Engagement Alliance, is een ander voorbeeld onze betrokkenheid bij de Access to Medicine Foundation en de rol van VGZ in collectieve engagements tegen het opbouwen van antibiotica resistentie.

Aanpak engagement:

- Onderzoek naar het thema en het opstellen van een assessment om inzichtelijk te krijgen hoe bedrijven er nu voorstaan en hun voortgang te meten

- Scope bedrijven bepalen
- Schrijven en publiceren van een investor statement om zoveel mogelijk investeerders aan boord te krijgen
- Aanschrijven van bedrijven in scope voor een meerjaars engagement traject

Aanpak pijler 2:

Doing good door te investeren in oplossingen:

- Impact investeren in gezondheid intentionaliteit, additionaliteit en meetbaarheid zijn hierbij belangrijke elementen.

Aanpak pijler 3:

Do less harm door te desinvesteren uit achterblijvers:

- Minder beleggen in bedrijven met negatief effect op gezondheid (bijvoorbeeld farmabedrijven die achterblijven op vlak van access to medicine, veeteelt bedrijven die excessief gerbuik blijven maken van antibiotica en fastfood bedrijven die geen stappen zetten naar het bieden van een gezondere opties.
- Niet-adaptieve of risicovolle bedrijven of bedrijven die onacceptabel gedrag vertonen: uitsluiten
- Doorlopend aanscherpen ESG-screening criteria i.s.m. ESG fiduciair partner.

Naast de drie genoemde instrumenten (pijlers) wordt ook via de instrumenten ESG-integratie en Samenwerken ingezet op het thema gezondheid.

Evaluatie voortgang

Door middel van het jaarlijks uitvoeren van een assessment kan inzichtelijk gemaakt worden waar bedrijven staan met betrekking tot het aanbieden van gezondere voeding en wat hun voortgang is. Wanneer blijkt dat de bedrijven in scope geen enkele verbetering laten zien, zal gekozen worden voor een escalatie strategie waarbij een optie is over te gaan tot uitsluiting, een andere mogelijkheid is het indienen van een aandeelhoudersresolutie. De Health Engagement Alliance werkt samen met kennispartners en NGO's om ontwikkelingen goed te kunnen volgen ook breder dan de engagement scope van HEAL.

Governance

Het actieplan gezondheid is integraal onderdeel van het MVB-beleid. De governance is dan ook conform hetgeen in het MVB-beleid beschreven staat. Concreet betekent dit:

- Dat actieplannen en doelstellingen op het hoogste niveau van de organisatie (Executive Committee) minimaal jaarlijks worden besproken en geaccordeerd.
- Dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de plannen ligt bij de afdeling Vermogensbeheer & Treasury, alsook het bewaken en evalueren van en rapporteren over de voortgang aan het ALCO en ExCo.
- De rol van het ALCO hierin is beeldvormend, oordeelsvormend en adviesvormend.
- De rol van het ExCo hierin is beeldvormend, oordeelsvormend en besluitvormend.

Bijlage 3 Actieplan klimaat

Ambitie

De mensheid staat voor één van de grootste uitdagingen in de geschiedenis: het beperken van de klimaatverandering die zij veroorzaakt en het omgaan met de gevolgen ervan. Het meest recente IPCC²⁷ rapport maakt de ernst van de zaak en de urgentie om maatregelen te nemen nogmaals duidelijk. Een eerste stap hierin is het meten van de uitstoot van broeikasgassen door bedrijven in de beleggingsportefeuille. Een tweede stap is het opstellen van doelstellingen om deze uitstoot te reduceren conform een passend tijdpad²⁸. Een derde stap is het extern laten verifiëren van de doelstellingen, bijvoorbeeld door het Science Based Targets initiative (SBTi). Hiermee toont een bedrijf aan dat de plannen voldoende ambitieus en tegelijk realistisch zijn. Ook VGZ overweegt om haar doelstellingen door SBTi te laten verifiëren.

De financiële sector heeft een belangrijke rol in de strijd tegen de klimaatverandering: via financieringen en investeringen hebben instellingen invloed op de uitstoot van broeikasgassen door de reële economie. VGZ heeft daarom in 2021 het Klimaatcommitment van de financiële sector ondertekend. Hierin committeren wij ons om actief bij te dragen aan het Klimaatakkoord van Parijs én het Nederlandse Klimaatakkoord. Dit houdt in dat wij streven naar een beperking van de opwarming van de aarde tot maximaal 1,5 graad conform het meest ambitieuze pad zoals vastgesteld in het klimaatakkoord van Parijs en tevens in lijn met het IPCC's 1,5°C pad met beperkte overschrijdingen. Onderstaande grafiek geeft het beoogde reductie pad van de uitgestoten broeikasgassen weer.

Doelstelling

Jaar	Uitstoot	Jaar	Uitstoot
2020	100%	2036	35%
2021	93%	2037	33%
2022	87%	2038	30%
2023	81%	2039	28%
2024	76%	2040	25%
2025	71%	2041	23%
2026	66%	2042	20%
2027	62%	2043	18%
2028	57%	2044	15%
2029	54%	2045	13%
2030	50%	2046	10%
2031	48%	2047	8%
2032	45%	2048	5%
2033	43%	2049	3%
2034	40%	2050	0%
2035	38%		

Samenvattend:

- Startpunt: primo 2020
- +/- 7% uitstootreductie per jaar
- Doel: altijd op of onder groene lijn
- 29% reductie in 2025 t.o.v. 2020
- 50% reductie in 2030 t.o.v. 2020
- Net Zero in 2050
- Evaluatie aan de hand van zowel de absolute²⁹ als relatieve³⁰ uitstoot. Ook volgen we de uitstoot per lid. Indien dit zinvolle informatie blijkt kunnen we deze ook publiceren.
- Om de datakwaliteit te borgen is de doelstelling beperkt tot de scope 1³¹ en 2³² uitstoot van de emittenten. Scope 3³³ uitstoot wordt gemeten en gerapporteerd maar is op dit moment nog minder beschikbaar en betrouwbaar om er evaluaties op te baseren. Via het stimuleren van het opstellen van Science Based Targets worden bedrijven aangespoord om ook hun scope 3 uitstoot transparant te maken. In 2024 zal ook voor scope 3 een doelstelling worden vastgesteld.

Reikwijdte klimaatactieplan

Er wordt onderscheid gemaakt naar drie categorieën beleggingen voor wat betreft de reikwijdte en behandeling in kader van het klimaatactieplan.

De tabel geeft de verschillende categorieën van relevantie, meetbaarheid en haalbaarheid weer met bijbehorende verwachtingen op het gebied van het formuleren van actieplannen en reductiedoelstellingen.

Categorie	Beschrijving	Beleggingscategorieën	Meetbaar	Actieplan	(Reductie) doelstellingen
1	Relevant & haalbaar	- Beursgenoteerde aandelen - Developed markets - Emerging markets - Investment Grade credits	Ja	Ja	Ja
2	Relevant maar beperkt haalbaar	- Export Credit Agency loans - Senior Bank loans - Staatsobligaties - Developed markets - Emerging markets (HC) - Hypotheke	Gedeeltelijk	Ja	Indien mogelijk
3	Niet relevant	- Cash - Derivaten (FX)	Nee	Nee	Nee

De ambitie is om de uitstoot van elke subbeleggingscategorie in lijn met het geschetste pad te reduceren. Het pad op totaalniveau is minder relevant omdat deze ook beïnvloed kan worden door verschuivingen in de assetallocatie, hetgeen een vertekend beeld kan geven.

Bovenstaande betekent dat VGZ zich in eerste instantie zal richten op beursgenoteerde aandelen en Investment Grade credits omdat hier de meeste beleggingen en uitstoot mee gemoeid is.

Ten aanzien van de beleggingen in categorie 2 geldt:

- Het Export Credit Agency loans mandaat heeft een buy-and-hold karakter. Bij de selectie van elke lening wordt door VGZ zelf kritisch meegekeken met de externe manager of en hoe de leningen bijdragen aan de MVB- en klimaatdoelstellingen. Leningen mogen in elk geval geen negatieve bijdrage hebben aan deze doelstellingen. Over tijd wordt zo goed als mogelijk gemonitort of de uitstoot van deze portefeuille afneemt in lijn met de ambitie. Eventuele mogelijkheden om dit te versterken zullen worden benut indien opportuun.
- Het Senior Bank loans mandaat heeft een buy-and-maintain karakter. Bij de selectie van elke lening wordt door de externe mandaatbeheerder kritisch gekeken of en hoe de leningen bijdragen aan de MVB- en klimaatdoelstellingen. Leningen mogen in elk geval geen negatieve bijdrage hebben aan deze doelstellingen. Over tijd wordt zo goed als mogelijk gemonitort of de uitstoot van deze portefeuille afneemt in lijn met de ambitie. Eventuele mogelijkheden om dit te versterken zullen worden benut indien opportuun waarbij VGZ doorlopend engagement voert met de vermogensbeheerder om het belang van MVB in het algemeen en klimaat in het bijzonder te onderstrepen.
- Voor beide typen staatsobligaties geldt dat de meetbaarheid van de uitstoot van overheden uitdagend is. Daar komt nog bij dat de invloed die een overheid met haar beleidsbeslissingen heeft op de economie en bijbehorende uitstoot belangrijker is dan de directe uitstoot die de overheid veroorzaakt met haar eigen activiteiten. Over tijd wordt zo goed als mogelijk gemonitort of de uitstoot van deze portefeuille afneemt in lijn met de ambitie. Eventuele mogelijkheden om dit te versterken zullen worden benut indien opportuun, bijvoorbeeld door het voeren van engagement met overheden en/of de beheerder van het EMD HC mandaat.
- Met de beheerder van het hypothekefondsen wordt in elke kwartaalmeeting gesproken over MVB in het algemeen en klimaatmaatregelen in het bijzonder. Over tijd wordt zo goed als mogelijk gemonitort of de uitstoot van deze portefeuille afneemt in lijn met de ambitie. Eventuele mogelijkheden om dit te versterken zullen worden benut indien opportuun, bijvoorbeeld door bepaalde productkeuzes te maken indien deze worden voorgesteld en waaraan we als VGZ onze behoefte kenbaar maken.

Overtuigingen op klimaatgebied

- Real-world decarbonisatie kost tijd en is cruciaal voor een net zero samenleving in 2050.
- Het per definitie uitsluiten van producenten van fossiele brandstoffen heeft een beperkte of zelfs negatieve real-world impact. Een aandeel dat wordt verkocht gaat naar een andere belegger die wellicht geen belang hecht aan het milieu en dus geen inspanningen verricht om de transitie naar hernieuwbare energie te stimuleren. Achterblijvers uitsluiten is wel zinvol, vooral als de vrijkomende middelen elders worden ingezet voor de energietransitie.
- Producenten van fossiele brandstoffen voorzien slechts in een behoefte, vraagreductie is minstens net zo belangrijk. Fossiele brandstoffen zijn nl. (nog) onmisbaar: cruciale delen van de wereldeconomie draaien erop. Niet in de vraag voorzien is sociaal-maatschappelijk dan ook onacceptabel. Stijgende olieprijs leiden al tot grote onrust en problemen, laat staan wat de gevolgen zijn van het beperken of helemaal stoppen van de productie.
- In fossiele brandstoffen beleggen vinden wij gezien bovenstaande dan ook (nog) niet onethisch. Wel moet op de transitie naar hernieuwbaar worden ingezet middels actief rentmeesterschap en Milieu Impact Investeren.
- Belangrijkste grondstof voor algehele economie (fossiele brandstoffen) uitsluiten van belegging vermindert de diversificatie en vergroot daarmee het financieel risico tenzij dit wordt gecompenseerd door impact investeringen in de energietransitie.
- Sommige fossiele bronnen zijn nu al niet meer acceptabel. Deze worden reeds uitgesloten.
- De ethische ondergrens schuift met-tertijd omhoog: wat nu nog kan, kan straks niet meer.

Aanpak

De aanpak van de klimaatcrisis is binnen onze beleggingen op drie pijlers gestoeld. Dit is in onderstaande figuur uiteengezet. Deze aanpak is overigens breder dan alleen voor de klimaatcrisis van toepassing. De hoop en inzet van actief rentmeesterschap is een jaarlijkse uitstootreductie door de bedrijven zelf. Mocht dat niet voldoende zijn dan zullen achterblijvers uiteindelijk moeten worden uitgesloten om de doelstellingen alsnog te behalen. Ondertussen gaan we zelf in oplossingen investeren door ons kapitaal deels te heralloceren. In overeenstemming met de huidige opvattingen van het Science-Based Target Initiative (SBTi) staat VGZ slechts een beperkt gebruik van negatieve emissies toe als aanvullend instrument voor het bereiken van een klimaatneutrale portefeuille in 2050. Hierbij streeft VGZ ernaar dat emissies die door de bedrijven zelf wordt gecompenseert ook gecertificeerd zijn door internationale instituten zoals de Gold Standard. VGZ wil voor de algehele uitstootreductie van de beleggingsportefeuille dus slechts in beperkte mate afhankelijk zijn van Carbon Capture and Storage danwel Usage (CCS/CCU) technieken. Over het algemeen worden CCS/CCU alleen geaccepteerd voor CO₂e³⁴-emissiebronnen die geen duurzamere varianten hebben vanwege technologische of financiële beperkingen, bijvoorbeeld cementproductie. Daarnaast zal er aandacht zijn voor andere broeikasgassen dan CO₂, bijvoorbeeld methaan.

Aanpak pijler 1:

Beïnvloeden door middel van actief rentmeesterschap, 3 stromingen:

1. Engagement waarbij VGZ het voortouw neemt (individueel of collectief als lead investor).
2. Engagement met gezondheidsbedrijven: klimaat maar ook andere MVB-thema's.
3. Collectieve engagement (o.a. via ESG fiduciair partner) ter bevordering van:
 - Paris alignment (governance, (Science-Based) doelstellingen, transparantie, actie)
 - Schoner produceren en omschakeling naar hernieuwbare bronnen (Producenten fossiel)
 - Vraagreductie grootverbruikers fossiele brandstoffen: sectoren zoals vastgoed, energie, staal, cement, chemie, vervoer, olie en gas.

- Tegengaan van directe of indirecte lobbying (pogingen om beslissingen van regelgevers te beïnvloeden) gericht op het verzwakken van het klimaatbeleid.
- Collectieve marktbrede engagements passief steunen, bijvoorbeeld Climate Action 100+

Mogelijke escalatie bij onvoldoende resultaat: hierbij kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen en (mede-) indienen van aandeelhoudersresoluties die aandringen op de overgang naar bedrijfsmodellen die in lijn zijn met het 1,5 graden scenario.

Aanpak pijler 2:

'Doing good' door te investeren in oplossingen:

- Milieu Impact Investeren (MII) (inclusief klimaat en energietransitie): intentionaliteit, additionaliteit en meetbaarheid zijn hierbij belangrijke elementen.

Aanpak pijler 3:

'Do less harm' door te desinvesteren uit achterblijvers:

- Niet-adaptieve of risicovolle bedrijven of bedrijven die onacceptabel gedrag vertonen: uitsluiten.
- Doorlopend aanscherpen ESG-screening criteria i.s.m. ESG fiduciair partner.

Naast de drie genoemde instrumenten (pijlers) wordt ook via de instrumenten ESG-integratie en Samenwerken ingezet op het thema klimaat.

Beoordeling emittenten

Bij de beoordeling van emittenten worden diverse methodologieën en databronnen gecombineerd zoals bijvoorbeeld het Transition Pathway Initiative, het Science Based Target initiative en MSCI. Onze ESG fiduciair partner ondersteunt ons bij de uitvoering hiervan³⁵. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de meest CO₂e intensieve sectoren zoals energie en nutsbedrijven³⁶ alsook de volgende zaken:

- Carbon performance: hoe scoort het bedrijf momenteel en in de toekomst op CO₂e emissies uitgaande van de doelstellingen die zijn gesteld in het klimaat-akkoord van Parijs.
- Kwaliteit van het management: hoe gaat het management om met de reductie van broeikasgas emissies en met de risico's en kansen van de energie transitie. Hierbij wordt rekening gehouden met bedrijfspecifieke vereisten voor broeikasgasemissiereductie om in lijn te komen met een 1,5°C-scenario.
- Klimaatadaptatie: naast het mitigeren van klimaatverandering door reductie van de uitstoot van broeikasgassen is ook het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering³⁷ belangrijk voor bedrijven. Denk hierbij aan de locatie van productiefaciliteiten en de algehele veerkracht van de voorraadketen. VGZ stimuleert bedrijven om hun fysieke klimaatrisico's te beoordelen en te beheersen. De meest kwetsbare sectoren voor deze risico's zijn de productie en (detail)handel van voedingsmiddelen en basisproducten, waterbedrijven, luchtvaartmaatschappijen, telecommunicatiediensten en de sector hernieuwbare energie.

Op basis van voortschrijdend inzicht zal de methodiek verder worden verfijnd. Een voorbeeld hiervan is het 'meten van de temperatuur' van een emittent. Dit cijfer geeft aan met welk temperatuurpad de emittent momenteel in lijn handelt. Deze methodiek en de benodigde data zijn naar ons oordeel momenteel echter nog niet ver genoeg ontwikkeld.

Grote uitstoters die geen actie ondernemen met betrekking tot het reduceren van hun uitstoot en waar ook geen uitzicht is dat dit gaat gebeuren, zullen worden uitgesloten (zogenoemde risicovolle en niet-adaptieve bedrijven). In de komende jaren zal de lat steeds hoger gelegd worden waardoor de prestaties steeds hoger moet uitkomen voor een bedrijf om in portefeuille te mogen blijven of te worden opgenomen. Met een selectie van minder goed scorende bedrijven wordt engagement opgestart indien dit zinvol wordt geacht en past binnen de thematische prioritering.

Evaluatie voortgang

Of en in welke mate we onze (tussentijdse) doelstellingen halen zal worden geëvalueerd aan de hand van diverse zaken, te weten:

- De ontwikkeling van de uitstoot³⁸ van de beleggingsportefeuille, zoals bovengenoemd, in absolute en relatieve zin, rekening houdend met eventuele verschuivingen in de assetallocatie indien van toepassing. Hierover wordt gerapporteerd in het jaarverslag, rekening houdend met de aanbevelingen van de Taskforce on Climate related Financial Disclosure (TCFD). Ook is er een hoofdstuk in de tevens publiek beschikbare MVB-kwartaalrapportage gewijd aan de ontwikkeling van de uitstoot. In lijn met de aanbevelingen van het GreenHouse Gas (GHG) Protocol, het Platform Carbon Accounting Financials (PCAF) en het Science-Based Targets initiative (SBTi), kan VGZ CO₂e-reductiedoelstellingen opnieuw berekenen en vaststellen (met terugwerkende kracht). VGZ kan tot actie overgaan indien er bijvoorbeeld meer gerapporteerde data beschikbaar komt en schattingen van CO₂e-data nauwkeuriger worden. Hierover zal transparant gecommuniceerd worden.
- De positie van VGZ ten opzichte van andere Nederlandse zorgverzekeraars. Meetbaar door middel van toekomstige klimaatonderzoeken en uitstootcijfers zodra deze beschikbaar zijn in de markt.
- De voortgang van de engagements op klimaatgebied: dit is expliciet onderdeel van de MVB-kwartaalrapportages. Bovendien worden de resultaten tevens verwerkt in de statussen die de ESG fiduciair partner toekent aan de bedrijven in het beleggingsuniversum.
- De voortgang op Milieu Impact Investeren.
- Het percentage bedrijven dat voldoet aan bepaalde klimaatcriteria: bijvoorbeeld het percentage van de activa dat in lijn is met de EU-taxonomie of gecertificeerde en op wetenschap gebaseerde doelstellingen hanteert (bijvoorbeeld geverifieerd door het SBTi). Dit wordt vooralsnog gevolgd voor intern gebruik.

In overeenstemming met de Financial Sector Science-Based Targets guide zullen de uitstootcijfers periodiek opnieuw worden berekend en gevalideerd en indien nodig worden aangescherpt. Indien uit de evaluatie blijkt dat de voortgang niet in lijn is met de ambitie zal onderzocht worden of en hoe de plannen en/of activiteiten dienen te worden aangepast. Ook hierover zal worden gerapporteerd in het jaar- en/of kwartaalverslag.

Governance

Het actieplan klimaat is integraal onderdeel van het MVB-beleid. De governance is dan ook conform hetgeen in het MVB-beleid beschreven staat. Concreet betekent dit:

- Dat actieplannen en klimaatdoelstellingen op het hoogste niveau van de organisatie (Executive Committee) minimaal jaarlijks worden besproken en geaccordeerd.
- Dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de plannen ligt bij de afdeling Vermogensbeheer & Treasury, alsook het bewaken en evalueren van en rapporteren over de voortgang aan het ALCO en ExCo.
- De rol van het ALCO hierin is beeldvormend, oordeelsvormend en adviesvormend.
- De rol van het ExCo hierin is beeldvormend, oordeelsvormend en besluitvormend.

Bijlage 4 Actieplan biodiversiteit & ecosystemen

Inleiding

Biodiversiteit is de verscheidenheid aan levende organismen op aarde, van micro-organismen tot planten en dieren. Dit omvat ook de verschillende ecosystemen waarin deze organismen leven en de genetische diversiteit binnen soorten. Biodiversiteit is essentieel voor het functioneren van ecosystemen en biedt ons voedsel, schoon water, grondstoffen voor medicijnen en andere natuurlijke hulpbronnen. Het is ook belangrijk voor het menselijk welzijn, en speelt een cruciale rol bij het aanpakken van mondiale uitdagingen zoals klimaatverandering en de bescherming van onze planeet voor toekomstige generaties.

Een grote groep wetenschappers heeft wereldwijd onderzoek gedaan naar biodiversiteit en hierover in 2019 een belangrijk rapport opgeleverd: het IPBES-rapport (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services). Een belangrijke conclusie van het IPBES-rapport is dat zeer veel unieke levensvormen in een steeds hoger tempo verdwijnen door toedoen van menselijk handelen. De komende decennia verdwijnen mogelijk een half tot één miljoen plant- en diersoorten. De belangrijkste redenen het voor verlies aan biodiversiteit en ecosystemen zijn volgens dit onderzoek:

1. Habitatvernietiging door veranderingen in land- en zeegebruik: intensieve monocultuur (landbouw en veeteelt), ontbossing en mijnbouw.
2. Overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen.
3. Klimaatverandering: bosbranden, overstromingen, droogte en verschuiven klimaatzones.
4. Vervuiling: stikstof, gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten en plastic.
5. Invasieve soorten.

Habitatvernietiging is een van de belangrijkste oorzaken van verlies aan biodiversiteit. Bossen, draslanden en andere natuurlijke leefgebieden worden verwoest of gedegradeerd door menselijke activiteiten zoals landbouw, veeteelt, houtkap, mijnbouw en stedelijke ontwikkeling. Dit heeft een enorme impact op de ecosystemen en de soorten die erin leven.

Overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen kan ook leiden tot een verlies aan biodiversiteit. Dit omvat bijvoorbeeld overbevissing, jacht, het verzamelen van wilde planten en het gebruik van niet-duurzame landbouw- en visserijmethoden.

Klimaatverandering heeft ook een grote invloed op de biodiversiteit. Veranderingen in de temperatuur en neerslagpatronen kunnen leiden tot verschuivingen in de verspreiding en timing van levenscycli van planten en dieren, en kunnen ook de beschikbaarheid van voedsel en waterbronnen beïnvloeden.

Vervuiling door stoffen zoals stikstof uit landbouwactiviteiten kan leiden tot verzuring van bodems en waterlichamen, wat schadelijk is voor veel planten en dieren. Gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten kunnen een negatieve invloed hebben op organismen en het verstoren van natuurlijke ecosystemen. Plasticvervuiling is ook een belangrijk probleem, omdat het kwetsbare ecosystemen in oceanen aantast en vaak dodelijk is voor zeedieren.

Invasieve soorten zijn planten, dieren, schimmels of micro-organismen die van nature niet voorkomen in een bepaald ecosysteem, maar die daar zijn geïntroduceerd door menselijke activiteiten zoals handel, transport en landbouw. Deze soorten kunnen zich snel verspreiden en gedijen in nieuwe omgevingen zonder natuurlijke vijanden of beperkingen, waardoor ze andere inheemse soorten kunnen verdringen en ecosystemen kunnen verstoren.

Het verlies aan biodiversiteit heeft ernstige gevolgen voor de mensheid en de planeet als geheel. Biodiversiteit speelt een belangrijke rol in het stabiliseren van ecosystemen en het bieden van belangrijke diensten zoals bestuiving, waterzuivering en koolstofopslag. Het verlies aan biodiversiteit kan leiden tot het uitsterven van soorten en het verstoren van ecosystemen, wat weer kan leiden tot de verspreiding van ziekten, de afname van de beschikbaarheid van voedsel en het verergeren van klimaatverandering. Het is daarom van cruciaal belang om maatregelen te nemen om het verlies aan biodiversiteit te verminderen en de bescherming van onze planeet te waarborgen.

Ambitie

VGZ wil de negatieve impact van haar beleggingen op de biodiversiteit beperken en afbouwen. Bij voorkeur wil VGZ een bijdrage leveren aan het behoud en herstel van biodiversiteit. VGZ sluit zich aan bij de biodiversiteitsstrategie van de Europese Green Deal om de biodiversiteit in Europa uiterlijk in 2030 op het pad naar herstel te zetten en om ecosystemen vóór 2050 te herstellen, veerkrachtig te maken en naar behoren te beschermen. VGZ heeft deze ambitie doorvertaald naar concretere doelstellingen voor de periode tot en met 2030. Om deze doelstellingen te formaliseren heeft VGZ in 2023 de Finance for Biodiversity Pledge, een internationale verbintenis om de biodiversiteit te beschermen en te herstellen met financiële activiteiten en investeringen, getekend.

Doelstellingen⁴²

VGZ streeft ernaar om in 2030 'No Net Loss' (NNL) te realiseren (1-na-laatste kolom in onderstaande afbeelding). Dit betekent:

- Geen ontbossing in activiteiten of toeleveringsketens van bedrijven: 1, 2, 5, 6, 7, 11, 13
- Geen conversie van natuurlijke leefgebieden (land, zoet water, zee): 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 13
- Geen onttrekking van water in gebieden met waterschaarste, zoals gedefinieerd door de Aqueduct Water Risk Atlas: 1, 2, 5, 7, 9, 11, 13, 15 t/m 24
- Geen gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen: 4, 7, 8, 10, 11, 13
- Bijdragen aan duurzame landbouw, veeteelt, visserij en/of tuinbouw: 4, 8, 10, 11, 13, 15 t/m 24
- Geen mijnbouw met grote negatieve impact op de biodiversiteit: 1, 2, 5, 7, 8, 11
- Positief bijdragen aan (herstel van) biodiversiteit: 11, 12, 13, 14, 15 t/m 24
- Hebben alle bedrijven waarvoor het relevant is een Science Based Target voor biodiversiteit: 7, 11
- Draagt de investeringsportefeuille als geheel positief bij aan voldoende water van voldoende kwaliteit: 7, 9, 11, 13, 15 t/m 24

VGZ streeft naar een Net gain in 2050 (laatste kolom in onderstaande afbeelding):

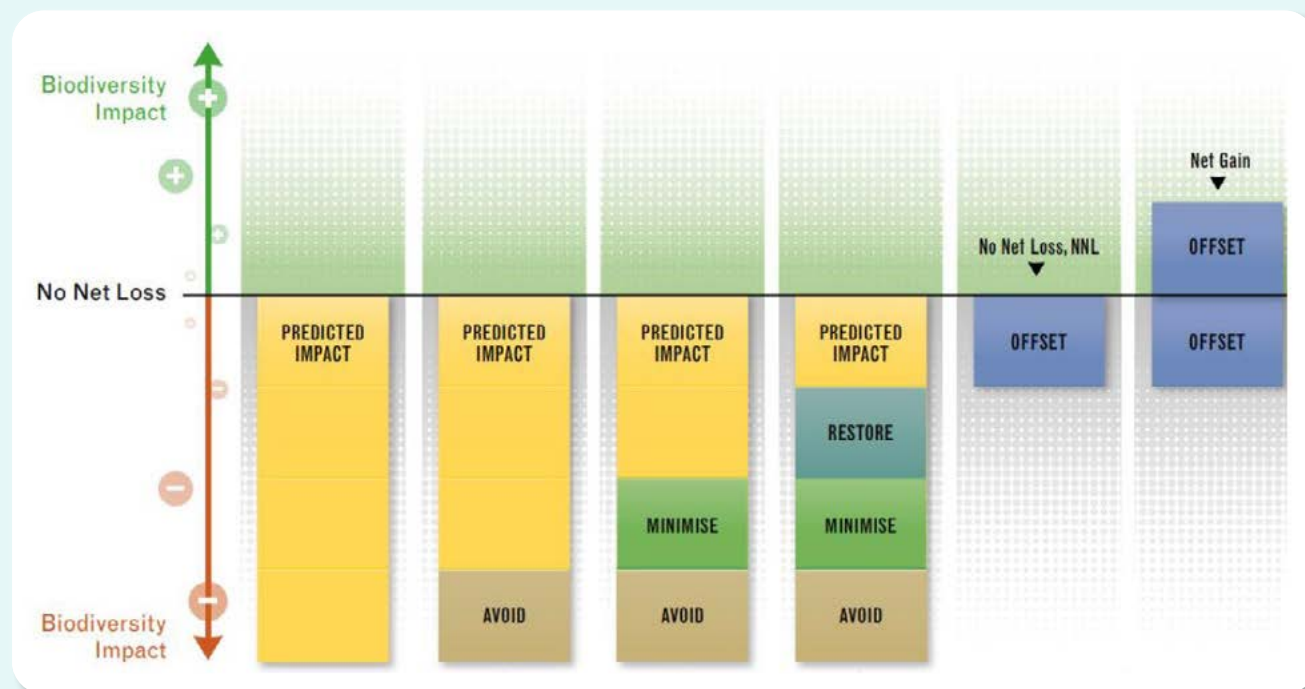
- Alleen nog duurzame landbouw, veeteelt, visserij en/of tuinbouw: 4, 10, 11, 13, 15 t/m 24

Reikwijdte actieplan biodiversiteit:

Beleggingen waarvoor biodiversiteit relevant en meetbaar is: dit moet zich in de nabije toekomst uitkristalliseren. Op dit moment wordt biodiversiteit reeds zoveel als mogelijk meegewogen in de tasttoekenning aan bedrijven, waarbij we in de uitvoering ondersteund worden door onze ESG fiduciair partner⁴³.

Aanpak

Inhoudelijk gaat het om het vermijden, minimaliseren en in het uiterste geval compenseren van schade en het herstellen van biodiversiteit en ecosystemen.

Bron: Finance for Biodiversity Pledge

Organisatorisch is de aanpak van het thema biodiversiteit binnen onze beleggingen op drie pijlers gestoeld. Dit is in onderstaande figuur uiteengezet. Deze aanpak is overigens breder dan alleen voor biodiversiteit van toepassing. De hoop en inzet van actief rentmeesterschap is een reductie van biodiversiteitsverlies door de bedrijven zelf. Mocht dat niet voldoende zijn dan zullen achterblijvers uiteindelijk moeten worden uitgesloten om de doelstellingen alsnog te behalen. Ondertussen investeren we in oplossingen door ons kapitaal deels te heralloceren. VGZ wil voor de gehele bijdrage van de beleggingsportefeuille aan biodiversiteit slechts in beperkte mate, en alleen daar waar het niet anders kan, afhankelijk zijn van offsets, oftewel het compenseren van negatieve effecten met positieve effecten elders.

Aanpak pijler 1:

Beïnvloeden door middel van actief rentmeesterschap, 3 stromingen:

1. Engagement waarbij VGZ het voortouw neemt (individueel of collectief als lead investor).
2. Engagement met gezondheidsbedrijven: biodiversiteit maar ook andere MVB-thema's.
3. Collectieve engagement (o.a. via ESG fiduciair partner) ter bevordering van:
 - Actie op biodiversiteit: governance, doelstellingen, transparantie, acties
 - Tegengaan van directe of indirecte lobbying (pogingen om beslissingen van regelgevers te beïnvloeden) gericht op het verzwakken van het beleid ten aanzien van biodiversiteit.
 - Collectieve marktbrede engagements passief steunen, bijvoorbeeld Nature Action 100+

Mogelijke escalatie bij onvoldoende resultaat: hierbij kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen en (mede-) indienen van aandeelhoudersresoluties die aandringen op het stoppen van biodiversiteitsverlies en het herstel ervan.

Aanpak pijler 2:

'Doing good' door te investeren in oplossingen:

- Milieu Impact Investeren (MII): intentionaliteit, additionaliteit en meetbaarheid zijn hierbij belangrijke elementen.

Aanpak pijler 3:

'Do less harm' door te desinvesteren uit achterblijvers:

- Minder beleggen in bedrijven met negatief effect op biodiversiteit (bijdragen aan ontbossing, chemische bestrijdingsmiddelen, intensieve landbouw, veeteelt en visserij en andere drivers van biodiversiteitsverlies). Ook een aantal van de bestaande uitsluitingen dragen bij aan beperking van biodiversiteitsverlies.
- Niet beleggen in illegale houtkap en illegale winning van natuurlijke hulpbronnen, (mijnbouw)activiteiten in beschermde gebieden, het lozen van residuen in rivieren, onverantwoord afvalbeheer of het verwijderen van bergtoppen ("mountain top removal") t.b.v. mijnbouw.
- Niet-adaptieve of risicovolle bedrijven of bedrijven die onacceptabel gedrag vertonen: uitsluiten
- Doorlopend aanscherpen ESG-screening criteria i.s.m. ESG fiduciair partner.

Naast de drie genoemde instrumenten (pijlers) wordt ook via de instrumenten ESG-integratie en Samenwerken ingezet op het thema biodiversiteit.

Belangrijkste acties

VGZ vermijdt beleggingen in activiteiten die ernstige milieuschade aanrichten en leiden tot biodiversiteitsverlies. VGZ belegt daarom niet in:

1. Energieopwekking met thermische kolen, arctische olie en gas, schalieolie en -gas, thermische kolenmijnbouw, extractie van olie uit teerzanden, niet alleen vanwege de klimaat maar ook de natuur- en milieu-impact.
2. Illegale houtkap en illegale winning van natuurlijke hulpbronnen, (mijnbouw)activiteiten in beschermde gebieden, het lozen van residuen in rivieren, onverantwoord afvalbeheer of het verwijderen van bergtoppen ("mountain top removal") t.b.v. mijnbouw.
3. Activiteiten in kwetsbare ecosystemen of in gebieden die als hotspotgebieden voor biodiversiteit zijn aangemerkt waaronder bossen met een hoge beschermingswaarde, beschermde natuurgebieden, veengebieden en in voor visserij gesloten gebieden ("no take zones"⁴⁴).
4. Niet beleggen in bedrijven (in relevante toeleveringsketens) die niet de relevante certificeringssystemen⁴⁵ zoals RSPO, RTRS, FSC en MSC naleven.
5. Bedrijven met controversiële milieuactiviteiten of ondernemingsgedrag in de winnings-, mineralen- en mijnbouwindustrie. Relevante milieuonderwerpen hebben bijvoorbeeld betrekking op het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgas-

sen, hun watergebruik en het beheer van residu-dammen, en het beheer van ecosystemen en het herstel daarvan na de sluiting en ontmanteling van de mijnen, productiefaciliteiten of exploratielocaties.

6. Bedrijven die pijpleidingen door natuurgebieden aanleggen. Bovendien verwacht VGZ van bedrijven waarin het belegt dat bedrijven waar mogelijk de nieuwe pijpleidingen zo aanpassen dat deze duurzamere energiebronnen of -dragers (denk aan waterstof) kunnen vervoeren.

Naast het vermijden van het beleggen in activiteiten die ernstige milieuschade aanrichten, voert VGZ engagement met bedrijven en overheden om ecosystem te beschermen. VGZ zet daarbij in op engagement met:

7. Bedrijven die actief zijn in regio's dichtbij kwetsbare ecosystemen of in gebieden die als hotspotgebieden voor biodiversiteit zijn aangemerkt. Van bedrijven wordt verwacht dat zij een beoordeling uitvoeren en rapporteren over de gevolgen van grootschalige projecten op biodiversiteit, ten minste in lijn met GRI-standaarden en CSRD-vereisten op het gebied van biodiversiteit of andere relevante normen. Daarnaast wordt verwacht dat zij solide strategieën formuleren, tijdgebonden doelstellingen vaststellen en aantonen hoe zij eventuele negatieve impact verminderen. Dergelijke strategieën kunnen de naleving van relevante

certificeringssystemen zoals RSPO, RTRS, FSC, MSC, e.d. omvatten.

8. De grootste uitstoters (bedrijven) van CO₂e en andere schadelijke stoffen in de portefeuille.
9. Bedrijven die water onttrekken in gebieden met waterschaarste zodat zij beleid en strategieën formuleren om water neutraal te worden.
10. Producenten en/of gebruikers van bestrijdingsmiddelen om terughoudendheid in het gebruik te stimuleren.
11. Overheden om regulering op gebied van biodiversiteit te versterken / introduceren.

Om het herstel van ecosystemen te bespoedigen, beoogt VGZ te beleggen in:

12. Herstel van biodiversiteitshotspots, zoals bijvoorbeeld tropisch bos.
13. Impactobligaties met als doel herstel van ecosystemen, op de natuur gebaseerde oplossingen, regeneratieve landbouw, herbebossing of programma's die de veerkracht van ecosystemen vergroten.
14. Investeren in oplossingen voor het afvangen/opslaan van CO₂ (offsets): Carbon Capture & Storage (CCS) en/of nature based solutions die naast CO₂ ook andere positieve effecten hebben op de biodiversiteit.

T.a.v. het subthema water⁴⁶ verwacht VGZ van bedrijven dat zij:

15. Het mensenrecht op toegang tot schoon drinkwater respecteren en hun verantwoordelijkheid erkennen.
16. Transparant zijn over hun afhankelijkheid van water en de kwantiteit en kwaliteit ervan, inclusief de identificatie van hotspots van reputatierisico's, operationele en wettelijke waterrisico's in de waardeketen, de potentiële materialiteit van die risico's en mitigatiestrategieën, waaronder beleid, actieplannen en controlepraktijken.
17. Beschermen van watervoorraden (oppervlakte- en grondwater) en toekomstige watervoorraden om waterzekerheid te garanderen.
18. Vermijden van activiteiten in gebieden met waterschaarste⁴⁷ (waterstress) of, voor activiteiten in gebieden met waterstress, ervoor zorgen dat de onderliggende oorzaken van waterstress op verantwoorde wijze en volledig worden aangepakt, en bijdragen aan een beter beheer.
19. Vermijd gebruik of (her)gebruik water zo efficiënt mogelijk.
20. Streven naar nul impact op de waterkwaliteit (op geen enkele manier vervuilen of water na gebruik zuiveren).
21. Inspanningen van belanghebbenden betrekken en ondersteunen om gezamenlijk risico's voor het stroomgebied aan te pakken, gezamenlijke beleidsstandpunten te ontwikkelen voor de belangrijkste waterrisicogebieden en rekening

houden met de waterbehoeften van de belanghebbenden, vooral van de meest kwetsbaren.

22. Streven naar geleidelijke afschaffing van of het vinden van alternatieven voor watervervuilende productlijnen.
23. Het waterbeheer in de toeleveringsketen controleren.
24. VGZ verwacht van bedrijven dat zij onderzoek doen naar de gevolgen van activiteiten op het onderwaterleven, ook als een bedrijfsactiviteiten uitbesteed wordt.

Evaluatie voortgang

De huidige methoden voor het bepalen van de biodiversiteitsvoetafdruk zijn volop in ontwikkeling. Ook methoden om bijvoorbeeld ontbossing te kunnen meten en, relateren aan beleggingen, zijn in ontwikkeling. Zodra deze methoden voldoende zijn uitgewerkt, kunnen ze worden opgenomen om de voortgang op de doelstellingen te meten.

Omdat er (nog) geen eenduidige methoden beschikbaar zijn om biodiversiteitsverlies te meten, worden er afgeleiden gebruikt van de belangrijkste oorzaken van biodiversiteitsverlies, zoals gebruik van schaars water, CO₂-uitstoot en ontbossing. Mean Species Abundance⁴⁸ (MSA) is een voorbeeld van een metriek die specifiek voor biodiversiteit in ontwikkeling is. De ontwikkelingen zullen nauwgezet worden gevolgd zoals die van de Taskforce on Nature Related Financial

Disclosures (TNFD), de tegenhanger van de Taskforce on Climate Related Financial Disclosures (TCFD) alsook de Partnership for Biodiversity Accounting Financials (PBAF), de tegenhanger van de Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF).

Indien uit de evaluatie blijkt dat de voortgang niet in lijn is met de ambitie zal onderzocht worden of en hoe de plannen en/of activiteiten dienen te worden aangepast. Ook hierover zal worden gerapporteerd in het jaar- en/of kwartaalverslag.

Governance

Het actieplan biodiversiteit is integraal onderdeel van het MVB-beleid. De governance is dan ook conform hetgeen in het MVB-beleid beschreven staat. Concreet betekent dit:

- Dat actieplannen en doelstellingen op het hoogste niveau van de organisatie (Executive Committee) minimaal jaarlijks worden besproken en geaccordeerd.
- Dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de plannen ligt bij de afdeling Vermogensbeheer & Treasury, alsook het bewaken en evalueren van en rapporteren over de voortgang aan het ALCO en ExCo.
- De rol van het ALCO hierin is beeldvormend, oordeelsvormend en adviesvormend.
- De rol van het ExCo hierin is beeldvormend, oordeelsvormend en besluitvormend.

Bijlage 5 Overige

Definities

Duurzame belegging: (1) een investering in een economische activiteit die bijdraagt aan een milieudoelstelling met betrekking tot (i) het gebruik van energie, (ii) hernieuwbare energie, (iii) grondstoffen, (iv) water en land, (v) de productie van afval, (vi) broeikasgasemissies, of (vii) het effect ervan op de biodiversiteit en de circulaire economie, of (2) een investering in een economische activiteit die bijdraagt aan een sociale doelstelling (in het bijzonder een investering die bijdraagt aan het thema gezondheid of het aanpakken van ongelijkheid of die sociale cohesie, sociale integratie en arbeidsverhoudingen bevordert), of (3) een investering in menselijk kapitaal of in economisch of sociaal achtergestelde gemeenschappen, op voorwaarde dat dergelijke investeringen geen significante nadelige invloed hebben op een van deze doelstellingen en dat de ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd goede bestuurspraktijken volgen.

ESG-beleggen: beleggingsproces gericht op het integreren van materiële ESG-risico's en het vermijden van de mogelijke negatieve financiële gevolgen daarvan.

Impact investeren³⁹: investeren met de intentie om positieve, meetbare sociale en/of milieueffecten te genereren alsook een financieel rendement.

Data & berekeningsmethodieken

Bij MVB wordt veel gebruik gemaakt van data en daaraan gerelateerde berekeningsmethodieken. Bijvoorbeeld ter bepaling van ESG-scores, SDG-bijdragen en bepaalde footprints zoals de uitstoot van broeikasgassen en schaars waterverbruik. Om data te kunnen gebruiken moet deze, afhankelijk van de toepassing, aan bepaalde eisen voldoen:

- **Juistheid:** mate waarin data correct en up-to-date zijn.
- **Tijdigheid:** snelheid waarmee wijzigingen worden doorgevoerd.
- **Volledigheid:** mate waarin alle data zijn ingevuld voor alle (portefeuille)regels.
- **Beschikbaarheid:** beschikbaarheid op het moment dat daar behoefte aan is.
- **Consistentie:** eenduidigheid van data tussen verschillende databronnen.

MSCI en Sustainalytics zijn momenteel de belangrijkste dataproviders. Daarnaast geldt dat zoveel mogelijk aangesloten wordt bij marktstandaarden voor wat betreft berekeningsmethodieken zoals de PCAF methode voor de berekening van de uitstoot van broeikasgassen

Op basis van het deel van de data dat aan de eisen voldoet kan gestuurd worden. Op dit moment gaat het daarbij om de CO₂e-uitstoot scope 1 en 2 en de watervoetafdruk van de beleggingen. De rest is alleen geschikt ter informatie, transparantie en algehele beeldvorming van de trends die gaande zijn. Op dit moment gaat het daarbij bijvoorbeeld om de CO₂e-uitstoot scope 3 en de klimaat VaR. Samen met de ESG fiduciair partner en hun dataproviders wordt continue gewerkt aan het verbeteren van de data.

Pilaar	Databron
Milieu (Environment)	MSCI E-score
Sociaal (Mens & menselijkheid)	MSCI S-score Freedom House Human Capital Index
Bestuur (Samenleving/ Governance)	MSCI G-score Wapenembargos World Governance Indicators

Drijfveren

Uit de planetaire grenzen en de sociale thema's die samen de veilige en rechtvaardige zone bepalen, leidt VGZ zeven gedragsdrivers⁴⁰ af die weergeven hoe entiteiten deze thema's onder druk zetten; vier drivers die milieugedrag (E) weergeven en drie drivers die sociaal (S) en bestuurlijk (G) gedrag weergeven. Deze drijfveren zijn weergegeven in onderstaande figuur. Voor ondernemingen weerspiegelen de drijvende krachten hun eigen gedrag. Voor overheden weerspiegelen ze het beleid, de wetten en de regelgeving die een impact hebben op hoe overheden, bedrijven en burgers zich gedragen ten opzichte van de veilige zone.

Bij het beoordelen van ondernemingen en hun dochter- en/of gelieerde ondernemingen hanteren wij de volgende criteria om te bepalen of een dochteronderneming of gelieerde onderneming dezelfde beoordeling moet krijgen als zijn moedermaatschappij of een aparte, individuele beoordeling moet krijgen. Een onderneming en haar dochterondernemingen of gelieerde ondernemingen krijgen over het algemeen dezelfde beoordeling als:

1. een onderneming meer dan 50% van de stemgerechtigde aandelen van de dochteronderneming of het gelieerde bedrijf bezit,
2. de twee organisaties niet onafhankelijk van elkaar beursgenoteerd zijn,
3. de twee organisaties een gelijkaardig geografisch of operationeel profiel hebben,
4. een grotendeels vergelijkbare eigendoms- of bestuursstructuur hebben.

In alle andere gevallen krijgen de onderneming en haar dochterondernemingen en/of gelieerde ondernemingen een individuele beoordeling.

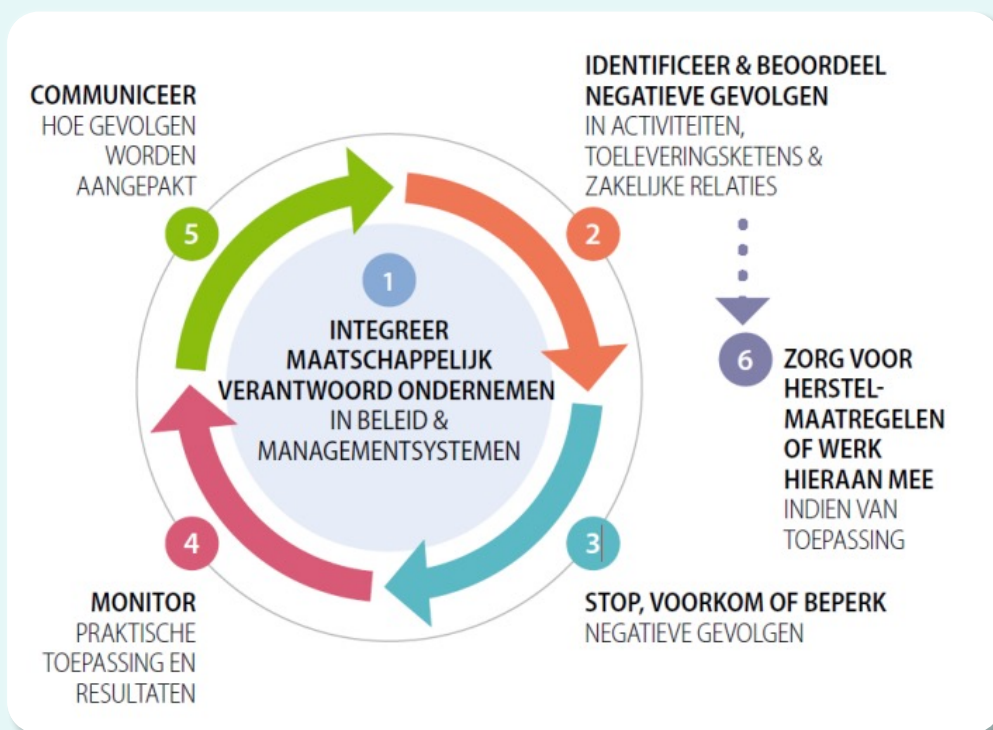
Alle denkbare (sub)onderwerpen zijn hieronder te vatten zoals bijvoorbeeld gezondheid, klimaat en biodiversiteit.

Drivers

Gebruik fossiele brandstoffen	Beheer van het gebruik van fossiele brandstoffen, met gevolgen voor onder meer klimaatverandering, luchtverontreiniging, de beschikbaarheid van energie en de menselijke gezondheid.
Waterverbruik	Beheer van het zoetwatergebruik in gebieden met waterschaarste, met gevolgen voor onder meer de beschikbaarheid van water, de waterkwaliteit, de volksgezondheid en de voedselproductie.
Landgebruik	Omschakeling van land en beheer van natuurlijke hulpbronnen, vooral voor landbouwdoeleinden en zachte grondstoffen, met gevolgen voor klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en waterstromen, maar ook voor lokale gemeenschappen en ongelijkheden.
Beheer van chemisch afval	Beheer van toxische en chemische stoffen en gevaarlijk afval en kunststoffen, die emissies in lucht, water en bodem kunnen veroorzaken, met gevolgen voor het milieu en de menselijke gezondheid.
Gedrag & integriteit van organisatie	Acties om een ethisch bedrijfsklimaat te creëren, met gevolgen voor gemeenschappen, rechtvaardigheid en arbeidsomstandigheden. Voor bedrijven heeft dit betrekking op hun eigen bedrijfsmodel, maar ook op de manier waarop zij bedrijven up- en downstream in hun waardeketen behandelen. Voor overheden heeft dit betrekking op de manier waarop zij de mensenrechten, burgerrechten en politieke rechten beheren.
Beheer van menselijk kapitaal	Activiteiten in verband met arbeids- en vakbondsrechten, gezondheid en veiligheid van werknemers en arbeidspraktijken, die van invloed zijn op onderwijskansen en inkomens- en genderongelijkheid.
Beheer van sociaal kapitaal	Maatregelen voor het behoud van de "license to operate" waarvan bedrijven en overheden afhankelijk zijn, met gevolgen voor de mensenrechten, de verhoudingen tussen gemeenschappen, sociale rechtvaardigheid en de toegang tot en betaalbaarheid van bijvoorbeeld gezondheidszorg en financiën.

ESG due diligence proces

Het MVB-beleid wordt bij VGZ op systematische wijze uitgevoerd door middel van een ESG due diligence proces. Hieronder wordt kort ingegaan op hoe de 6 stappen van dat proces zijn ingeregeld ten aanzien van de beleggingen van VGZ en de verbanden met de verschillende beleidselementen die elders in dit document zijn beschreven. Onderstaande figuur illustreert dit proces:

- 1. Integratie Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) in beleid en managementsystemen:** binnen VGZ is een Chief People & Sustainability Officer (CPSO) aangesteld die in brede zin verantwoordelijk is voor MVO en daar ook over rapporteert. De totstandkoming van het beleggingsbeleid is de verantwoordelijkheid van de afdeling Financiën. De afdeling Vermogensbeheer & Treasury (V&T) verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleggingsbeleid. V&T rapporteert op kwartaalbasis over MVB.
- 2. Identificeer en beoordeel negatieve gevolgen in activiteiten, toeleveringsketens en zakelijke relaties:** dit is ingeregeld door middel van de activiteiten zoals beschreven in de paragrafen actief rentmeesterschap, uitsluiten en ESG-integratie. Inzicht in negatieve bijdragen is inzichtelijk middels het ESG dashboard. Hier worden negatieve SDG-bijdragen ook onderdeel van, de uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van schaars water zijn reeds opgenomen.
- 3. Stop, voorkom of beperk negatieve gevolgen:** dit is ingeregeld middels actief rentmeesterschap, ESG-integratie en het uitsluitingsbeleid.
- 4. Monitor praktische toepassing en resultaten:** dit is ingeregeld middels actief rentmeesterschap en ESG-integratie.
- 5. Communiceer hoe gevolgen worden aangepakt:** via de website communiceren wij op transparante wijze over ons actief rentmeesterschap via stem- en engagement rapportages.
- 6. Indien van toepassing, zorg voor herstelmaatregelen of werk hieraan mee:** herstel en verhaal is onderdeel van de engagement die de ESG fiduciair partner namens VGZ uitvoert. Er wordt gestuurd op beëindiging van de schending (als dat nog niet is gebeurd), het herstellen van de schade, het compenseren van slachtoffers en het voorkomen van misstanden in de toekomst.

Samenwerkingspartners en allianties

HEAL: Health Engagement Alliance

VGZ is mede oprichter van een engagement alliantie waarin de focus ligt op het verbeteren van gezondheid door het aanspreken van bedrijven en eventueel ook overheden op verschillende gezondheidsthema's. De eerste focus ligt op het aanbieden van gezondere voeding.

IMVO-convenant verzekeringssector: Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen convenant, initiatief van het Verbond Van Verzekeraars. Hiervan is VGZ vrijwillig ondertekenaar. Bovendien wordt een actieve bijdrage geleverd door deelname aan diverse werkgroepen en de verzekeringsgeleding. In 2023 is de conventantsperiode ten einde gelopen, in 2024 zal uitkristalliseren hoe het vervolg eruit gaat zien.

VBDO: Vereniging voor Beleggers en Duurzame Ontwikkeling, door ons lidmaatschap van deze vereniging kunnen we invloed uitoefenen op de koers van VBDO en deelnemen aan engagementinitiatieven. De ESG fiduciair partner is tevens lid. VGZ is per 1 januari 2022 lid geworden.

UN PRI: United Nations Principles for Responsible Investment, door velen gezien als één van de meest zinvolle initiatieven. Aansluiting toont commitment, biedt toegang tot diverse content, het engagement portal en best practices. Dit levert jaarlijks een uitgebreid rapport op alsook een rating op diverse deelgebieden vs. de mediaan van de markt. VGZ is per 1 januari 2022 ondertekenaar geworden.

CA100+: Climate Action 100+, een collectief engagement platform dat zich richt op de grootste uitstoters van broeikasgassen ter wereld. VGZ kan via dit initiatief kennis vergaren maar bovenal deelnemen aan engagements met grote uitstoters in de portefeuille van VGZ. VGZ heeft zich in het laatste kwartaal van 2021 aangesloten.

NA100+: Nature Action 100+, een collectief engagement platform dat zich richt op het terugdringen van natuurverlies en verlies van biodiversiteit door het aanspreken van de bedrijven die hier de grootste negatieve impact op hebben.

FFBP: de Finance for Biodiversity Pledge is een belofte van financiële instellingen om biodiversiteit te beschermen en te herstellen via hun financiële activiteiten en investeringen. VGZ heeft deze pledge in 2023 ondertekend.

Klimaatcommitment Financiële sector: hiermee toont en verankert VGZ haar commitment aan de eigen klimaatdoelstellingen. Het commitment is in het laatste kwartaal van 2021 ondertekend.

ATMI: Access to Medicine Foundation, publiceert ook de ATM Index. De ESG fiduciair partner is medeoprichter van ATMI. VGZ heeft zich reeds aangesloten, dit versterkt de directe link met de uitgevoerde engagements op het thema betaalbaarheid en toegankelijkheid van medicijnen.

ATNI: Access to Nutrition Foundation, publiceert ook de ATN Index. De ESG fiduciair partner is ook ondertekenaar van het 'Access to Nutrition Index Investor Statement'. Aansluiting door VGZ versterkt de directe link met de uitgevoerde engagements op het thema gezonde voeding. VGZ is in de loop van 2022 aangesloten.

PLWF: Platform Living Wage Financials, een alliantie van 19 financiële instellingen die bedrijven waarin wordt belegd aanmoedigt en controleert om de niet-betaling van leefbaar loon in wereldwijde toeleveringsketens aan te pakken. Het PLWF biedt VGZ de mogelijkheid om een meer actieve bijdrage te leveren aan de onderwerpen minder armoede, verschillen verkleinen en leefbaar loon. VGZ is begin 2023 aangesloten.

ShareAction: middels ShareAction voeren we met wereldwijde investeerders collectief engagement op het vlak van Healthy Markets en Long-term Investors in People's Health (LIPH).

FAIRR: VGZ is aangesloten bij het internationale engagement initiatief FAIRR en trekt samen op in het terugdringen van excessief antibiotica gebruik in onder andere de veeteelt industrie

Bijlage 6 Overige thema's en de verwachtingen van VGZ

Deze bijlage bevat verwachtingen van VGZ ten aanzien van bedrijven en/of overheden op een aantal thema's die (nog) niet als zodanig in het beleid van de ESG fiduciair partner zijn opgenomen. Afhankelijk van de beschikbare capaciteit en data zal hier in meer of mindere mate actief op worden ingezet.

Belasting & corruptie:

- VGZ verwacht van bedrijven waarin het belegt dat zij transparant zijn over de 'ultimate beneficial owner' (UBO⁴⁹), waarbij bedrijven ten minste de volledige naam, geboortedatum, nationaliteit, rechtsgebied van verblijf, aantal en categorieën aandelen en, indien van toepassing, het aandeel van het aandeelhouderschap of de zeggenschap moeten publiceren.
- VGZ verwacht van bedrijven waarin het investeert dat zij hun volledige groepsstructuur publiceren, inclusief indirecte entiteiten en joint ventures.
- VGZ verwacht van bedrijven waarin het investeert dat zij transparant zijn over de activiteiten, functies en uiteindelijke aandeelhouder van elke dochteronderneming, filiaal, joint venture of gelieerde ondernemingen die zich bevinden in rechtsgebieden met geen of geen vennootschapsbelastingpraktijken of in rechtsgebieden met schadelijke vennootschapsbelastingpraktijken.

- VGZ verwacht van bedrijven waarin het investeert dat zij voor elk land waar zij actief zijn, rapporteren over hun inkomsten, winst, FTE's, ontvangen subsidies van overheden en betalingen aan overheden (bijv. bronbelasting, betalingen voor concessies en vennootschapsbelasting).
- VGZ verwacht van bedrijven waarin het investeert dat zij alle relevante informatie publiceren over elke bedrijfsspecifieke belastingregeling die ze van de belastingdienst hebben gekregen.
- VGZ verwacht van bedrijven waarin het investeert dat zij, voor zover wettelijk en praktisch mogelijk, de beslissingen openbaar maken van alle rechtzaken of arbitrages waarbij zij, of een van hun dochterondernemingen, partij is, om een fiscaal geschil op te lossen, hetzij voor een rechtbank, hetzij in een arbitrage-setting.

Milieu:

- VGZ verwacht van bedrijven waarin het belegt dat zij actief onderzoek doen naar duurzamere alternatieven voor producten met een negatieve milieu-impact. In het bijzonder verwacht VGZ van plasticproducenten dat zij op zoek gaan naar het best mogelijke alternatief.

- VGZ verwacht van bedrijven in de productieindustrie dat zij werken met relevante normen, standaarden en keurmerken voor de betreffende producten.
- VGZ verwacht van bedrijven in de productieindustrie dat zij worden gecertificeerd volgens de criteria van de certificeringsinitiatieven voor de betreffende producten.

Mijnbouw:

- VGZ verwacht van bedrijven waarin het belegt dat zij niet actief zijn in de ontginning van mineralen in gebieden waarin (gewapende) conflicten plaatsvinden. De winning en handel van deze zogeheten conflict-mineralen wordt vaak gebruikt om de conflicten te financieren, wat leidt tot ernstige mensenrechtenschendingen.
- VGZ verwacht van bedrijven waarin het belegt dat zij niet actief zijn in de winning van asbest. Alhoewel lastig meetbaar zal VGZ, indien deze informatie ons bereikt, bedrijven uitsluiten die zich hiermee bezig houden.

Betwiste grondgebieden:

VGZ definieert betwiste gebieden - inclusief bezette gebieden - als die gebieden die bezet zijn en opgeëist worden door machten waarvan de claim niet algemeen erkend wordt door de internationale gemeenschap zoals vertegenwoordigd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties⁵⁰. Dit omvat momenteel de volgende gebieden: Oost-Jeruzalem, Westelijke Jordaanoever, Gazastrook, Golanhoogte, Noord-Cyprus, Westelijke Sahara, Transnistrië, Nagorno-Karabach, Abchazië, Zuid-Ossetië, de Krim, Oost-Oekraïne, Noord- en Oost-Syrië⁵¹.

Bedrijven die actief zijn in betwiste gebieden lopen het risico bij te dragen aan het conflict en hebben een verhoogd risico om mensenrechtenschendingen en/of schendingen van het internationaal humanitair recht (IHR) te veroorzaken, ertoe bij te dragen of er (rechtstreeks) mee in verband te worden gebracht, aangezien veel mensenrechtenschendingen plaatsvinden in betwiste gebieden. Mensenrechten die in deze gebieden vaak worden geschonden zijn bijvoorbeeld de vrijheid van beweging, het recht op eigendom, het recht op non-discriminatie en het recht op een toereikende levensstandaard.

Met inachtneming van internationaal recht en soft laws zoals de UNGP's en OESO-richtlijnen, wil VGZ niet investeren in entiteiten die Internationaal Humanitair Recht (IHR) schenden en/of betrokken zijn bij een van de volgende activiteiten⁵². Ten eerste activiteiten die direct bijdragen aan de instandhouding en uitbreiding van illegale nederzettingen in bezette gebieden. Dit omvat de directe⁵³ levering van apparatuur en materialen die de bouw en de uitbreiding van de nederzetting vergemakkelijken, de directe levering van bewakings- en identificatieapparatuur voor nederzettingen en de directe financiering van operaties voor de bouw van de nederzetting. Ten tweede, de ontginning van natuurlijke hulpbronnen als a) de ontginning rechtstreeks de fundamentele rechten, behoeften en belangen van de mensen van dat gebied schendt en b) geen adequate compensatie biedt voor de veroorzaakte inbreuken⁵⁴. Het bedrijf moet de rechten en belangen van de bezette bevolking beschermen en de natuurlijke hulpbronnen beheren volgens de regels van vruchtgebruik. Ten derde, de systematische of structurele vernietiging van eigendom van de lokale bevolking. Ten vierde, activiteiten die direct bijdragen aan structurele discriminatie van de lokale bevolking, waardoor hun essentiële behoeften worden ontnomen.

VGZ eist van bedrijven die actief zijn in betwiste gebieden dat zij een mensenrechten due diligence⁵⁵ uitvoeren om te beoordelen of zij de oorzaak zijn van of direct verband houden met bovengenoemde activiteiten of IHR schenden. Ook moedigt VGZ bedrijven aan om een klachtenmechanisme procedure op te zetten in lijn met de UNGP's en de OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Ondernemingen met bedrijfsactiviteiten die in strijd zijn met het IHR of waarvan de activiteiten direct bijdragen aan mensenrechtenschendingen, worden verwijderd uit het universum waarin geïnvesteerd kan worden. In gevallen waarin het niet duidelijk is of de activiteiten van een onderneming bijdragen aan dergelijke schendingen, of als VGZ van mening is dat er nog potentieel is om de onderneming te beïnvloeden om de activiteiten die verband houden met mensenrechtenschendingen te stoppen, kan VGZ een engagement starten om de onderneming en haar mensenrechtenbeleid en -procedures beter te beoordelen. Als engagement niet binnen twee jaar succesvol is, kan uitsluiting volgen.

Bijlage 7 Voetnoten

1. ESG staat voor Environmental, Social en Governance, oftewel Milieu, Sociale en Bestuurlijke aspecten, de drie hoofdonderwerpen binnen MVB waarover alle thema's onderverdeeld kunnen worden.
2. Maatschappelijk rendement is de toegevoegde waarde voor de maatschappij, ook wel maatschappelijke impact of duurzaam rendement genoemd. Dit is een breed begrip, de impact kan zijn op Ecologisch, Sociaal en/of Bestuurlijk gebied.
3. Het zou niet zo moeten zijn dat de transitie ten koste gaat van het belang van bepaalde mensen, bevolkingsgroepen of landen.
4. Uitgevers van aandelen of obligaties, bij obligaties kunnen dit bedrijven of overheden zijn.
5. Dat wil zeggen dat we met onze beleggingen rekening houden met milieu (Environment), sociale overwegingen (Social) en bestuurlijke aspecten (Governance).
6. De Financial Action Task Force (FATF) is een onafhankelijk intergouvernementeel orgaan dat beleid ontwikkelt en bevordert ter bescherming van het mondiale financiële systeem tegen het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en de financiering van massavernietigingswapens. De FATF heeft zogenaamde aanbevelingen (recommendations) ontwikkeld, die worden erkend als internationale norm voor de bestrijding van witwassen en de financiering van terrorisme en proliferatie. <https://www.fatf-gafi.org/>
7. op het vlak van universele sociale en bestuurlijke minimumnormen die van invloed zijn op de gezondheid en welvaart van mensen, voor huidige en toekomstige generaties en voor nabije en verre regio's
8. Cardano
9. Rentmeesterschap definitie CFA: individuele of gezamenlijke activiteiten die door een vermogensbeheerder namens beleggers worden ondernomen om de waarde van de beleggingen in een beleggingsproduct te beschermen en te verhogen en om de doelstellingen van een beleggingsproduct te verwezenlijken. Rentmeesterschapsactiviteiten omvatten, maar zijn niet beperkt tot, engagement bij emittenten (in alle activaklassen en voor zowel huidige als potentiële beleggers); stemmen op aandeelhoudersvergaderingen; indienen van aandeelhoudersresoluties/-voorstellen; rechtstreeks zitting nemen in raden van bestuur en bestuurscommissies van beleggingen; onderhandelen met en toezicht houden op de rentmeesterschapsacties van leveranciers in de beleggingsketen; betrokkenheid bij beleidsmakers; betrokkenheid bij normbepalers; bijdragen aan publieke goederen (zoals onderzoek) en het publieke debat (zoals de media) die de rentmeesterschapsdoelstellingen ondersteunen; en, waar nodig, procederen.
10. <https://www.cardano.nl/wp-content/uploads/sites/2/cardano-files/1703759147/Appendix%20D%20-%20Cardano%20Voting%20Policy.pdf>
11. www.fatf-gafi.org/en/countries/black-and-grey-lists.html
12. De Financial Action Task Force (FATF) is een onafhankelijk intergouvernementeel orgaan dat beleid ontwikkelt en bevordert ter bescherming van het mondiale financiële systeem tegen het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en de financiering van massavernietigingswapens. De FATF heeft zogenaamde aanbevelingen (recommendations) ontwikkeld, die worden erkend als internationale norm voor de bestrijding van witwassen en de financiering van terrorisme en proliferatie. <https://www.fatf-gafi.org/>
13. Om te helpen bepalen welke landen niet aan deze verplichtingen voldoen, worden alle landen geëvalueerd op basis van de indicatoren uit het Freedom House-rapport "Freedom in the World", een jaarlijkse vergelijkende beoordeling van politieke rechten en burgerlijke vrijheden wereldwijd. Soevereine staten die door Freedom House als "Not Free" worden bestempeld, worden van belegging uitgesloten.
14. Om te bepalen welke landen worden gekenmerkt door slecht en welke door goed bestuur, worden de landen geëvalueerd op basis van de mondiale bestuursindicatoren van de Wereldbank. De Wereldbank beoordeelt jaarlijks het bestuur van de belangrijkste economieën van de wereld op basis van zes, wereldwijde bestuursindicatoren: 1) stem en verantwoording, 2) politieke stabiliteit en afwezigheid van geweld, 3) doeltreffendheid van de overheid, 4) kwaliteit van de regelgeving, 5) rechtsstaat en 6) controle op corruptie. De slechtste 20% wordt hierbij uitgesloten. Om te voorkomen dat het universum te veel fluctueert worden in de analyse data van twee opeenvolgende jaren gebruikt. Landen moeten voor twee opeenvolgende jaren niet bij de 20% laagst scorende landen op de World Governance Indicators horen om te worden toegelaten tot het universum.
15. Dit is een index die de hoeveelheid menselijk kapitaal meet die een vandaag geboren kind naar verwachting zal hebben op 18-jarige leeftijd, rekening houdend met de aanwezige risico's van slechte gezondheid en slecht onderwijs. De HCI maakt deel uit van het Human Capital Project van de Wereldbank en is een wereldwijde inspanning om meer en beter te investeren in mensen voor meer rechtvaardigheid en economische groei. De HCI wordt berekend op basis van informatie over: a) verwachte schooljaren, b) het percentage kinderen onder de 5 jaar dat geen groeiachterstand heeft, c) geharmoniseerde testcores, d) voor leren gecorrigeerde schooljaren, e) overlevingskansen tot 5-jarige leeftijd en f) overlevingskansen van 15-60 jaar.
16. Staatsbedrijven zijn gedefinieerd als bedrijven waarbij de staat direct of indirect (bijv. via investeringsmaatschappijen) meer dan 10% van het stemrecht in handen heeft. Technisch gezien is dit geen meerderheidsbelang maar in de praktijk hebben dergelijk grote aandeelhouders typisch de macht binnen een bedrijf in handen.
17. VGZ beschouwt wapens als controversieel als zij verboden zijn door het internationaal recht en verboden door internationale verdragen of overeenkomsten, of als zij bij het gebruik ervan fundamentele humanitaire beginselen schenden. Tot die humanitaire beginselen behoren het evenredigheidsbeginsel, dat vereist dat onnodig lijden wordt voorkomen, en het onderscheidingsbeginsel, dat vereist dat militaire en civiele doelen van elkaar worden onderscheiden. Voorbeelden zijn clusterwapens, anti-persoonsmijnen, nucleaire wapens, witte fosfor en biologische of chemische wapens.

18. Essentiële onderdelen of diensten zijn van cruciaal belang voor het functioneren van het wapen, zoals submunitie, lonten, geleidingsmechanismen en kernkoppen. Gespecialiseerde onderdelen of diensten zijn onderdelen of diensten die specifiek voor het omstreden wapen worden ontwikkeld en geleverd, en geen andere toepassing kennen.
19. Dierproeven worden in de eerste plaats uitgevoerd voor wetenschappelijk onderzoek en ontwikkelingen in de farmaceutische sector. Testen komt ook voor in de chemische, voedsel- en cosmetische industrie. In de visie van VGZ dienen dierexperimenten enkel plaats te vinden wanneer hier een zwaarwegend maatschappelijk doel bij gediend is en er geen alternatieve methode voorhanden is. In de praktijk betekent dit dat wij experimenten voor cosmetische en huishoudelijke doeleinden uitsluiten, tenzij een bedrijf bij wet verplicht is een product op dieren te testen. Van bedrijven die gebruik maken van proefdieren ten behoeve van de vervaardiging van chemische producten en medische producten, verwachten we dat ze gebruik maken van de REACH-verordening, respectievelijk de zogenaamde 3V-strategie (Vervanging van dierproeven door proefdiervrije alternatieven; Vermindering van het aantal proefdieren per proef; Verfijning van dierproeven om pijn en ongemak van proefdieren te voorkomen en te verminderen). Daarnaast verwachten we dat ondernemingen transparant zijn over het gebruik en toepassing van dierproeven.
20. Waaronder e-sigarettes, die even schadelijk zo niet schadelijker zijn dan conventionele sigaretten.
21. Belangrijkste sponsor: meerderheidsbelang of meerderheidsinvloed door prioriteitstemrecht.
22. Additionaliteit: de mate waarin onze investering een verschil maakt in uitkomst in de echte wereld. Loopt uiteen van nihil bij een klein belang in een beursgenoteerd bedrijf (beleggen) tot 100% bij een onderneming die zonder VGZ niet zou (voort)bestaan.
23. Directheid: de mate waarin de impact direct terug te voeren is op de gedane investering. Deze hangt af van de afstand tot de portefeuillebedrijven. In de extremen loopt dit uiteen van "Arm's length" bij een minderheidsbelang in een beursgenoteerd bedrijf (beleggen) tot het bekleden van een bestuurszetel (ondernemen).
24. Het gaat hierbij om zogenaamde labeled bonds die aan geldende marktstandaarden voldoen.
25. <https://www.icmagroup.org/>
26. KlimaatVaR: klimaat Value-at-Risk, de hoeveelheid kapitaal die verloren gaat in een bepaald klimaatscenario, bijvoorbeeld in geval de opwarming van de aarde 1,5 graad bedraagt t.o.v. het pre-industriële tijdperk.
27. <https://www.ipcc.ch/>
28. Deze paden verschillen per sector, vandaar het gebruik van de term 'passend'. In de door de ESG fiduciair partner toegekende statussen wordt voor elke emittent een passend pad gehanteerd. Hierbij wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van de sectorpaden die door het International Energy Agency (IEA) zijn opgesteld.
29. Toerekening deel VGZ op basis van Enterprise Value Including Cash
30. Per eenheid belegd vermogen
31. De directe CO₂-uitstoot, veroorzaakt door eigen bronnen binnen de organisatie. Het betreft dan de uitstoot door eigen gebouw-, vervoer- en productie-gerelateerde activiteiten.
32. Deel van de indirecte uitstoot van CO₂. Het zijn emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit, warmte en koeling en stoom in installaties die niet tot de eigen onderneming behoren, maar wel door de organisatie worden gebruikt.
33. Rest van de indirecte uitstoot van CO₂, veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van andere organisaties. Het betreft dan uitstoot door bronnen die niet in het bezit zijn van de eigen organisatie en waar ze ook geen directe invloed op kan uitoefenen.
34. CO₂e staat voor CO₂-equivalent: diverse broeikasgassen, omgerekend naar een equivalent in termen van CO₂. De factoren waarmee wordt gerekend worden bepaald uitgaande van een periode van 100 jaar. Zo is methaan bijvoorbeeld een veel sterker broeikasgas dan CO₂ maar het blijft wel minder lang actief in de atmosfeer omdat het in andere stoffen uiteenvalt na verloop van tijd.
35. Voor meer informatie over de aanpak maar ook sectorspecifieke toelichtingen zie: https://www.cardano.nl/wp-content/uploads/sites/2/cardano-files/1703759167/Appendix%20E1_Cardano%20Climate%20Target%20Strategy.pdf
36. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om sectorspecifieke broeikasgasemissies naar outputcijfers, bijv. CO₂e / MWh gegenereerd uit fossiele brandstoffen voor de sectoren nutsbedrijven en olie, gas en consumentenbrandstoffen.
37. bijv. extreem weer (wind, nat, droog, heet of koud), bosbranden en zeespiegelstijging en de (in) directe schade als gevolg daarvan.
38. Berekend conform de PCAF-methodiek en onder andere op basis van data van MSCI.
39. Volgens Global Impact Investing Network (GIIN)
40. Zie onderstaand document op de website van de ESG fiduciair partner voor een nadere uitwerking van de drijfveren en de rol van diverse thema's daarin: https://www.cardano.nl/wp-content/uploads/sites/2/cardano-files/1703759105/Appendix%20A_Cardano%20Sustainable%20Investment%20Framework.pdf In bijlage 6 zijn nog een aantal additionele thema's opgenomen t.a.v. welke VGZ verwachtingen heeft van de emittenten waarin wordt belegd.
41. Zie onderstaand document op de website van de ESG fiduciair partner voor een nadere uitwerking: https://www.cardano.nl/wp-content/uploads/sites/2/cardano-files/1703759105/Appendix%20A_Cardano%20Sustainable%20Investment%20Framework.pdf

42. En de daaraan gekoppelde nummers van de acties uit de actielijst verderop, bovenop algemeen actief rentmeesterschap en uitsluiten.
43. Voor meer informatie zie p. 23 en 24 van: https://www.cardano.nl/wp-content/uploads/sites/2/cardano-files/1703759199/Appendix%20E2_Cardano%20Biodiversity%20Strategy.pdf
44. Bijvoorbeeld beschermde gebieden zoals gedefinieerd door de International Union
45. RSPO: Roundtable on Sustainable Palm Oil, RTRS: Round Table on Responsible Soy, FSC: Forest Stewardship Council en MSC: Marine Stewardship Council.
46. Zie ook https://www.cardano.nl/wp-content/uploads/sites/2/cardano-files/1703759210/Appendix%20E3_Cardano%20Water%20Strategy.pdf voor hetgeen onze ESG fiduciair partner mede namens ons doet op het gebied van het thema water.
47. <https://www.wri.org/applications/aqueduct/water-risk-atlas/>
48. De MSA-metriek (Mean Species Abundance) is een indicator van de intactheid van de lokale biodiversiteit. MSA varieert van 0 tot 1, waarbij 1 betekent dat het soortenbestand volledig intact is en 0 betekent dat alle oorspronkelijke soorten zijn uitgestorven (plaatselijk uitgestorven).
49. UBO zijn de uiteindelijke belanghebbenden van een juridische entiteit. In het algemeen geldt dat iedere natuurlijke persoon met een direct of indirect eigendoms- of zeggenschapspercentage van meer dan 25% als UBO aangemerkt dient te worden.
50. In het internationaal recht wordt een gebied als "bezet" beschouwd als het daadwerkelijk onder het gezag van het vijandige leger is geplaatst. Volgens het internationaal recht is het voor de bezetters verboden om delen van de eigen burgerbevolking te deporteren of over te brengen naar het gebied dat zij bezet. Het is ook verboden om beschermde personen over te brengen en privébezit in beslag te nemen. Een van de belangrijke internationale wetgevende documenten die bedoeld zijn om de rechten van de burgerbevolking in bezet gebied te beschermen en de bezettingsmachten verplichtingen op te leggen, is de Vierde Conventie van Genève (Verdrag (IV) betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd).
51. Eventuele updates van deze lijst, evenals andere mogelijke ontwikkelingen, zullen regelmatig worden gecontroleerd en in het beleid worden geïntegreerd. Resoluties van de Verenigde Naties liggen aan de basis van dergelijke updates, maar ook bronnen als www.rulac.org leveren waardevolle informatie.
52. In overeenstemming met het UNGP Business and Human Rights dat stelt dat bedrijven de mensenrechten moeten respecteren. Dit betekent dat ze inbreuken op de mensenrechten van anderen moeten vermijden en negatieve gevolgen voor de mensenrechten waarbij ze betrokken zijn, moeten aanpakken. (https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf)
53. Als een bedrijf zijn producten of diensten verkoopt aan de bezettingsmacht, zijn leger of kolonisten, wordt het beschouwd als direct betrokken. Verkoop via derden wordt beschouwd als indirect.
54. Als een bedrijf de lokale bevolking adequaat compenseert voor het verlies van (toegang tot) een specifieke natuurlijke hulpbron, wordt de schending van de behoeften, rechten en belangen niet opgelost, maar worden de gevolgen ervan verzacht. Toch wordt van bedrijven verwacht dat ze, ongeacht eventuele compenserende maatregelen, het geschil oplossen en hun invloed aanwenden om in gesprek te gaan met de bezettende macht en op te roepen tot een oplossing die aanvaardbaar is voor de mensen in de bezette gebieden.
55. De internationale gemeenschap biedt normen en richtlijnen over hoe due diligence in door conflicten getroffen contexten eruit moet zien. Een belangrijk voorbeeld is een rapport uit juni 2022 van de UNDP (<https://www.undp.org/publications/heightened-human-rights-due-diligence-business-conflict-affected-contexts-guide>). In haar interactie met bedrijven zal de ESG fiduciair partner dergelijke normen en richtlijnen opnemen.

Kijk op
www.cooperatievgz.nl
voor meer informatie
en contactgegevens